

Finančni minister dr. Stojadinović

Mesečna naročnina
20 Din, za inožen-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
Račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:
»Volilni« dnevnik ali nelojal-
na konkurenca
Ban dr. Puc v Litiji
Cene monopolskih proizvodov
znižane
V senci Svetozarja Pribečevića
Minister dr. Marušič med ob-
mejnim prebivalstvom
Nova žrtev Kamniških planin
Naš izvoz mehkega lesa v Ita-
lijo

Št. 7

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v sredo, dne 24. aprila 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

„Volilni“ dnevnik ali nelojalna kon- kurenca

Že v prvi številki našega dnevnika smo povedali, zakaj smo ga izdali in zakaj je potreben. Rekli smo, da je naše dosedanje »vodilno« časopisje v rokah ali posameznikov ali pa danes nepomembnih političnih skupin. To časopisje ni sodobno, ker ni več v skladnosti z interesi občnih potreb in zahtev, niti naroda niti države. Takozvani monopol »javnega mnenja« v korist bodisi posameznikov bodisi političnih skupin, ki ne predstavljajo več večine ljudstva, mora končno nehati.

Naš dnevnik je osnovan na široki združni podlagi, je zato last in glasilo organiziranega naroda. Po tej svoji podlagi je list dobil tudi svoje ime. Vsakemu je vstop v našo zadrugo odprt in svoboden in mi se ne bojimo novih združnikov, temveč vabimo k pristopu vsakogar, ki mu je naša država Jugoslavija draga in ljuba.

Samo slučaj je prinesel, da je naš dnevnik zagledal luč sveta ravno pred volitvami. Zadruga »Narodna Prosveta« je bila ustanovljena že davno poprej, ko se o sedanjih volitvah še niti govorilo ni. In »Narodna Prosveta« je že tedaj v svojem oklicu javno povedala, da hoče v korist resnice, javne poštenosti in naroda izdajati nov, svoj dnevnik.

Kljub temu so nas krstili za »volilni« dnevnik in takozvani »glavni dnevnik za Dravsko banovino« nas dosledno imenuje »volilni« dnevnik.

Zakaj?

S tem hoče reči, da bo »Glas naroda« izhajal samo do 5. maja. To pa ni res. Mi imamo resen namen izhajati trajno. V življenju posameznika se lahko zgodi, da kdo nenadoma umre. Narod pa ne more in ne sme se umreti. V pomirjenju lahko že danes izjavimo, da bo »Glas naroda« izhajal tudi še danes leto! Torej nismo noben »volilni« dnevnik, pač pa neodvisen, na svobodni združni podlagi osnovani dnevnik slovenskega ljudstva.

Podtikanje, da smo samo »volilni« dnevnik prihaja iz konkurenčne zavisti. S tem »podvaljivanjem« se hoče javnosti reči samo: Ne naročajte novega časopisa, saj itak ne bo dolgo izhajal. Gospodje, ki tako pišejo, naj se spomnijo le na Dantejev »Pekel«, kako so obsodjeni tisti, ki vedoma govorijo neresnico!

Pa še na drugo stran! Iz uredništva »Slovenca« ali pa po njegovem telefonu se je sporočilo v Zagreb, listu »Obzor«, da bo naš list prinašal prav kmalu članke v srbo-hrvatskem jeziku. Kaj, ali je to duhovito? In da udari po nas kot čisto »nedolžnik« in nota bene »edini« katoliški list Dravske banovine, to vest zagrebskega »Obzora« ponatisne ter jo servira začudenim in po njegovem mnenju seveda tudi skrajno ogorčenim svojim bralcem s povsem nedolžnim obrazom!

Mi pa pravimo: Vse kar je prav! Gospoda se boji konkurenca. To razumemo in ji tega strahu prav nič ne zamerimo. Spomnimo jo le, da velja pri nas neki zakon o umazani konkurenci.

Glede političnega stališča mi prav odkrito priznavamo, da v sedanjih volilnih borbi odločno stojimo na strani vlade. Zakaj? Zato, ker izpovedujemo, da prejšnje vlade, ki so nasledile vladi generala Živkovića, svojim nalogam niso bile kos, da so zakrivila velike napake in narod ogorčile.

Vlada g. Bogoljuba Jevtića je že doslej pokazala mnogo dobre volje in pozitivnih dejanj. V tej vladi ni nobenih korupcionistov, člani te vlade so pošteno možje, čistih rok, ki hočejo narodu do-

Po nemškem protestu

Nemci — brez argumentov

Besedilo protesta — Angleški in francoski komentarji

Besedilo protestne note

Protestna nota, ki jo je nemška vlada po dolgi posvetovanjih vložila pri vladah Francije, Anglije in Italije radi ženevske resolucije o obsodbi Nemčije vsled njenega samovoljnega koraka z dne 16. marca, se glasi:

»Nemška vlada ne priznava vladam, ki so v svetu DN sprejele resolucijo z dne 17. aprila, pravico, da se postavljajo za sodnike nasproti Nemčiji. Smatra, da predstavlja resolucija, izglasovana od sveta DN, nov poskus ocrnjenja Nemčije. Zato zavrača to resolucijo kar najbolj kategorično. Pridržuje si pravico, da sporoči v kratkem svoje stališče glede razna vprašanja, zapopadana v resoluciji.«

Kaj pravijo Francozi?

O nemškem protestu proti ženevski resoluciji piše pariški »Temps« na uvodnem mestu med drugim: »... V nekaterih krogih so (po ženevski resoluciji) predvidevali bodisi popoln prelom brez povratka v Ženevo, bodisi brutalno odpo-ved verske pogodbe. Tri dni smo pričakovali reakcije Berlina, toda s potekom časa se je tudi ton nacionalno-socialistične polemike ublažil. To, kar se je najprej hotelo prikazati kot uradni protest rajhovske vlade v Londonu in v Rimu, se je pojavilo samo še kot navadna manifestacija nemškega nezadovoljstva. Rezerviranost, ki jo je bilo opaziti ob priliki razgovorov, ki jih je imel kanceler Hitler v Monakovem s baronom v. Neurathom, generalom v. Blombergom in g. v. Ribbentropom, je še bolj podčrtala zadrego, v kateri so se nahajali voditelji Rajha sprito ženevske odločbe, katere smisla in moralnega

pomena niso znali predvidevati. Ker pa je bilo na vsak način treba nekaj storiti, kajti nemško javno mnenje, razdraženo po nacionalno-socialistični kampanji, ni moglo razumeti pomanjkanja uradne reakcije proti ženevski resoluciji, se je vlada končno vendarle odločila, izročiti v Londonu, Parizu in v Rimu, kakor tudi v vseh interesiranih prestolnicah, protest, ki ima vsaj to dobro stran, da mudi rajhovski vladi potreben čas za razmišljanje o zadržanju, ki se ji zdi najbolj spretno spričo položaja, ki je zanj nastal po ženevski obsodbi. Na ta način drži nemško javno mnenje v pričakovanju, zadržujoč ga v prepričanju, da se tretji Rajh nikakor in v ničemer ne odpoveduje politiki nezaupanja, ki jo je prakticiral dosedaj s toliko smelostjo, in da si pridržuje nadaljnje korake za bodočnost.

Toda če pogledamo stvarno do dna, moramo ugotoviti, da je ta protest zgrešil svoj namen. ... Nemčija, proglašala Berlin, zavrača ženevsko resolucijo kar najbolj kategorično. Njej je sedaj na prosto dano, da povdari s tem svoj namen, da vztraja v politiki nezaupanja in kršitve prava; toda ta gesta, napravljena predvsem zato, da bi vplivala na nemško javno mnenje, je brez praktične vrednosti, kajti ženevska resolucija ostane in njeno odbijanje s strani Nemčije ne more nikakor imeti za posledico kakršnekoli spremembe v obsodbi njene politike. Kot zaključek tega protesta izgleda, da ne ostaja Nemčiji nič drugega več, kakor »porušiti mostove«, obrniti definitivno hrbel Ženevi in odkloniti nove razgovore. Toda temu ni tako. Berlinska nota, nasprotno, še sporoča, da si nemška vlada »pri-
držuje sporočiti v kratkem svoje stališče glede različnih vprašanj, ki tvorijo predmet resolucije«. S tem, in to je izven vsakega dvoma, si hoče zagotoviti možnost nadaljevanja razgovorov. Nikakor torej še noče zapreti vrat pred nadaljnji pogajanj; to pa pomeni, da začenjajo

v Berlinu kljub izročenemu protestu vendarle razmišljati.

Angleški komentar

Današnji »Times« objavlja poročilo iz Pariza, ki pravi, da je velika razlika med stanjem pred sestanki v Berlinu, Stresi in Ženevi in sedanjim mednarodnim položajem. Nemčija je zdaj za pakt o nenapadanju in ne stavlja za svoj pri-
stanek k temu paktu nobenih pogojev glede vzporednih dvostranskih paktov. Po mnenju lista je zdaj glavno vprašanje v tem, ali se bo Nemčija vrnila v Ženevo. Francoski politični krogi, navaja list dalje, niso mnenja, da bi resolucija sveta Društva narodov preprečevala stalno od-
sotnost Nemčije z mednarodnih sestankov. V Franciji smatrajo, da so na mnogih straneh to-
mačili zmisel francoskega koraka pri Društvu narodov popolnoma napačno. Ta korak ni imel namena preprečiti povratka v Ženevo, temveč ga je hotel celo olajšati.

Pariz, 23. aprila. AA. Po vestih iz Londona smatrajo tamošnji uradni krogi, da bi morale sedaj glavne prizadele države najprvo izmenjati med seboj misli ter šele nato odgovoriti na nemški protest.

Medel vtis

Pariz, 23. aprila. Havas poroča: Splošno pre-
vladuje vtis, da nemški protest zoper sklepe Društva narodov od 17. t. m. ni napravil velikega vtisa. V tem smislu pišejo razni pariški listi. »Matin« poroča iz Rima, da smatra italijan-
sko javno mnenje nemški protest za platonsko potezo, namenjeno predvsem nemški javnosti, kjer skuša nemška vlada »napraviti vtis«, da je odločna. Edina praktična posledica nemškega protesta bo v tem, da se Nemčija po vsej priliki ne bo udeležila podonarske konference v Rimu. V Rimu mislijo, da bodo ostale prizadele države v tem primeru sklenile na tej konferenci trdne osnove za ohranitev miru v Srednji Evropi.

Nemčija straši z — Rusijo ...

London, 23. aprila. AA. »Daily Mail« objavlja dopis Warda Pricea iz Berlina, ki pravi, da je po mnenju nemških krogov imela samo Sovjetska Rusija koristi od živahnega diplomatskega delovanja zadnjih tednov. Med tem ko so ostale države po mnenju Nemcev imele od tega sodelo-
vanja samo škodo, je vpliv Sovjetske Rusije v zapadni Evropi močno narasel.

Listi Hodžere in Topalovića zavrnuti

Beograd, 23. aprila. Kasacijsko sodišče je za-
ključilo v trodnevem roku, kakor predpisuje zakon, proučevanje vloženih državnih kandidat-
nih list. Kasacijsko sodišče je od predloženih šestih list potrdilo štiri, in sicer: listo predsed-
nika vlade Bogoljuba Jevtića (že 18. t. m.), listo dr. Vladimira Matka (že v soboto) in v pone-
deljek listo Zedinjenega jugoslovanskega po-
kreta »Zbor« z nosilcem Dimitrijem Ljotićem ter listo bivšega ministra Bože Maksimovića. Zavrnilo pa je listi jugoslovanskih socialistov z nosilcem dr. Živkom Topalovićem in listo Jug-
nac, stranke z nosilcem dr. Hodžero. V svojem zavrnilnem odloku sodišče podrobno našteva vse pomanjkljivosti Topalovićeve in Hodžerine liste, zaradi katerih je po zakonu moralo za-
vrniti ti dve listi.

Na volitvah dne 5. maja bo moral torej volitev
izbirati le med štirimi listami.

V Dravski banovini kandidirajo na Matkovi
listi med drugimi, odvetnik dr. Slaviček, minister
v p. dr. Kukovec, ekonom Vekoslav Štampar,
profesor in bivši poslanec Alojzij Pavlič, advo-
kat dr. Dohovišek iz Celja, Janez Koemur, bivši
ravnatelj SUZORA, trg. Koren iz Črnomlja in drugi.

Na listi Bože Maksimovića sta iz Dravske
banovine le uradnik Alojzij Novak in trgovec
Mirko Nardin.

Na listi dr. Ljotića pa kandidirajo v Dravski
banovini med drugimi: zadr. revizor A. Šiferer,
trgovec Franjo Škrbec, faktor Ivan Matičič,
zdravnik dr. Josip Muster, odvetnik dr. Fran
Kandare, obč. uradnik Vladislav Fabjančič, ka-
petan v p. Artur Šturm, advokat dr. Vinko Zoro
iz Beograda, tvorničar Rudolf Zalokar, tvorniški
ravnatelj Avgust Kuster itd.

Vremensko poročilo

Dunajska vremenska napoved za 24. april:
Spremenljivo oblačno, toplota spremenljiva, na
jugu in vzhodu mogoče nekaj padavin.

Nova bolgarska vlada

Pomembna izjava zun. ministra Kiosevanova

Bolgarska vlada sestavljena

Sofija, 23. aprila.

V novi vladi, ki jo je sestavil Tošev, so poleg njega še: dr. Kiosevanov, minister zunanjih
zadev; general Džanev, vojni minister; general
Rader, prosvetni minister; general Raško Atana-
sov, minister notranjih del; dr. Marko Rjaskov,
direktor Narodne banke, finančni minister;
Andjel Karadžozov, predsednik kasacijskega so-
dišča, minister pravde; Stojko Mošanov, direktor
Direkcije dela, minister za poljedelstvo; Todor
Kožuharev, direktor lista »Slovo«, prometni mi-
nister. V vladi je tudi Nikola Jolov, advokat

Izjava novega zunanjega ministra

Sofija, 23. aprila. AA. Zunanji minister Kiose-
vanov je dal poročevalcu Agencije, Avale v
Sofiji tole izjavo:

Veselim se, da morem kot zunanji minister
izročiti svojo prvo izjavo predstavniku države,
s katero me vežejo prijateljski stiki in neisbris-
ni spomini na velikega vladarja, ki je v Nj. Vel.
kraljem Borisom vred začrtal novo poti obeh
bratskih narodov. Kakor je naglasil že g. mini-
strski predsednik, ostanejo naloge naše zunanje
politike neizpremenjene: Najprvo bomo gojili
čim bolj prijateljske in pristrane odnose s svo-
jimi sosedi. To kar bi moglo ločiti balkansko
narode je mnogo neznačajnejše od tistega, kar jih
zbljuje. Delo miru, ki ga tako potrebujemo, in
ki si ga vsi želimo je treba poglobiti s splošnim
kulturnim in gospodarskim sodelovanjem. To

bro, v kolikor je to na zemlji sploh mo-
goče. Ne more biti v tem primeru stare
slovenske dvojne igre: »Zabavljaj na
vlado kjerkoli moreš, toda ne pozabi jo
prositi za izredne podpore vsaj vsak dan
enkrat!!« Vsakdo povej, ali si za to vlad-
o ali nisi! Ali ji zaupaš, ali pa ne? To
povej, prav vsakdo! Ne gre, da boš na
eni strani strupeno zabavljaj in igral de-
fektista, na drugi pa zahteval od nje iz-
jemne podpore in zaščite!

To je bilo doslej, poslej ne bo več!
Mi ne vabimo nikogar, da se nam pri-

iz Plovdiva in bivši zemljoradniški poslanec, pri-
stas Dimitrija Gičeva, kot gradbeni minister.
Manifest nove vlade je izšel v nedeljo zvečer.
Podpisal ga je kralj, a sodepisali so ga vsi
ministri. Proglas pravi med drugim: »Od kora-
ka, ki je bil storjen 19. maja lanskega leta, ne
bomo odstopili. Mlada bolgarska država bo pre-
obražena, tako da bo odgovarjala kompliciranim
potrebam sodobnega življenja in duhu novega
časa, s posebnim ozirom na potrebe narodnega
gospodarstva in za ozdravljenje notranjega reda
s pomočjo pomirjenja.« Proglas objavlja novo
ustavo, ki bo spoštovala bolgarske nacionalne
tradicije izza narodnega preporoda, pa tudi ideje
19. maja.

velja posebno za naše odnose s sorodnim jugo-
slovanskim narodom. — Med tem narodom sem
živel skoro dve leti. Opazoval sem in cenil nje-
gove vrline. Prepričan pa sem se tudi o njegovi
miroljubnosti in o njegovem prizadevanju, ki bo
neodvisno od krvnih zvez še okrepilo zblizanje
z našim narodom. Kot bolgarski pooblaščen mi-
nister v Beogradu sem bil neposredna priča in
sem osebno sodeloval pri zblizovalnem delu obeh
narodov, ki sta ga začela za našo vladarja na svo-
jih zgodovinskih sestankih. Zatrjujem vam, da
bom delal za še večje zblizanje, ki more samo
koristiti Balkanu in splošnemu miru, brez vsake
nevarnosti za kogarkoli. Pri tem me bo pod-
pirala vsa vlada s vsem bolgarskim narodom.

Georgijev izpuščen?

Sofija, 23. aprila. AA. Govori se, da bosta
bivša ministra Georgijev in Cankov s svojimi
prijatelji izpuščena še tekom današnjega dne.

družil! Prepuščamo vsakomur, da se od-
loči po svoji prosti izbiri. Pojdi na levo,
pojdi na desno, ali pa se pridruži nam,
ki gremo zlato srednjo pot.

Svobodno ti bodi!

Mi bomo priložili te dni listu položni-
ce. Vemo, da je dandanes le malo de-
narja med ljudmi. Kdor nima za naro-
čnino, naj položnico lepo shrani, nam pa
pošlje samo dopisnico, da se naroča in
da bo plačal kasneje. Mi mu bomo to
verjeli in se potem ravnali. Zvestoba za
zvestobo. Kdor ni z nami je proti nam!

Francoski list o naših volitvah

Zanimanje za volitve je to pot izredno veliko — Jevtičeva lista je izmed vseh najpopolnejša in najbolj homogena

Najuglednejši francoski list, poluradni »Temps« z dne 21. t. m., prinaša daljši članek o naših volitvah in o političnem položaju pri nas na splošno. Članek je spisan zelo toplo, a obenem stvarno in nepristransko. Naše čitatelje bo gotovo zanimalo, kako sodi tujina o nas; zato objavljamo iz navedenega članka vsaj nekaj glavnih misli.

List pravi med drugim: »Zanimanje za te volitve je izredno živahno... Narodna vladna lista je do sedaj najpopolnejša in najbolj homogena; njeni izglezi na končno zmago naraščajo čedalje bolj, in to tembolj, ker nastopajo druge skupine, ki se pri teh volitvah pojavljajo, brez enotnih pogledov na osnovna vprašanja narodnega življenja. Opozicijske skupine (okrog Mačka, Davidovića in Jovanovića) se kljub načelnemu sporazumu glede takozvane »negativne opozicije« vendar ne morejo še sporazumeti v vprašanju ustave, torej v življenjskem vprašanju države, ki je simbolično izraženo v unitaristični strukturi države in naroda.« O ostalih skupinah pravi list, da hočejo pri teh volitvah le izmeriti svojo moč, ne da bi sicer pričakovale pozitivnega uspeha. »Temps« se nato spet poravnava k Jevtičevi listi in pravi o njej dobesedno:

»Narodna lista g. Jevtića, ki nobenega že kar v naprej ne izključuje in ki se še celo trudi, da bi mimo strankarskih in osebnostnih bojev združila pod svojo zastavo vse, ki jim je v prvi vrsti le za narodno edinstvo in družabni mir, se zdi, da ima bolj podoben širokega gibanja državljanske in narodne enotnosti kakor pa politične stranke, prežete s posebno politično tendenco in prevladano po tendencah določenega družabnega razreda. Na Jevtičevi li-

sti so vsi družabni sloji našli možnost, da si zagotovo svoje kvalificirane zastopnike — in to je, kar povzdiguje to listo nad druge in ji daje nedvomen prestiž...

List nato podrobno opisuje našega predsednika vlade g. Bogoljuba Jevtića, kateremu priznava visoke lastnosti »taktičnega, finega in umerjenega postopanja«, ki so njegov trud in njegovo delo že ponovno kronale z uspehom doma in v tujini. Njegova vlada, pravi list, je sestavljena večinoma iz mladih ljudi, ki pripadajo vojni generaciji in ki so prosti vseh regionalnih predsodkov starejših generacij z obeh strani Save; ta vlada more zares razumeti in upoštevati nove politične, gospodarske in socialne razmere, ki prevladujejo v življenju modernih držav.

List prehaja nato k podrobnemu opisu vladnega programa in navaja vse dosedanje uspešne reforme Jevtičeve vlade. O javnih delih piše med drugim: »Izvršitev obširnega programa javnih del v skupnem znesku nad eno milijardo dinarjev, ne da bi za to bilo potreba posesti po posojilih ali novih davkih, najboljša dokazuje, da je Jevtičeva vlada smelo doprinesla k ublažitvi posledic ekonomske krize, ne da bi pri tem zašla na lahko pot »načrtnega gospodarstva« ali inflacije.«

Enake uspehe pripisuje list Jevtičevi vladi tudi v pogledu konsolidacije notranje-političnih prilik v Jugoslaviji, nato pa zaključuje vse te stvarne navedbe z logično prognozo:

»Ta politika vlade bo 5. maja predložena volilcem v odobritev. Vsi znaki volilne borbe kažejo, da bo narodna lista g. Jevtića odnesla pri volitvah veliko večino, ki ji bo s sigurno in trdno večino v novi skušnji nudila možnost, da v umerjenejši atmosferi dokonča delo kralja Ujedinitelja.«

Ban dr. Puc v Litiji

Litija, 23. aprila. V nadaljevanju svojega inspeksijskega polovanja je g. ban dr. Dinko Puc davi ob 9. prispel v avtomobilu v Litijo. Zastavsko mesto ga je sprejelo s pristranskostjo in spoštovanjem. Litija si je nadela praznično lice. Raz vseh hiš so vihrale trobojnice. Oficielni sprejem je bil pred poslopjem sreskega načelstva, kjer se je zbralo mnogo občinstva, dalje občinsko zastopstvo z županom Lajovicem na čelu, duhovništvo skoraj iz vsakega sresa pod vodstvom dekana iz Šmartnega g. Ant. Gornika.

Kakor povsodi so tudi Sokoli, gasilstvo, šolska mladina, razne kulturne in nacionalne organizacije, pevska društva in ženske organizacije, ne samo iz Litije same, temveč tudi iz drugih krajev sresa, hotele pozdraviti svojega bana.

Šolska mladina je z mahanjem zastavice prav ljubko pozdravila g. bana, znanega prijatelja mladine. Prvi pozdravni nagovor je imel na g. bana župan g. Lajovic, ki je dejal, da ga prebivalstvo pozdravlja kot pravega ljudskega bana, ker je znana njegova priljubljenost že davno. V imenu duhovščine ej nagovoril in se zahvalil za poset dekan g. Anton Gornik, nakar je s krepkim sokolskim pozdravom starosta Sokola iz Šmartnega g. Ferdo Tomazin izrekel dr. Pucu sokolsko dobrodošlico.

DR. DINKO PUC — LJUDSKI BAN

G. ban dr. Puc vidno ganjen nad lepim sprejemom se je zahvalil v daljšem govoru, v katerem je dejal med drugim, da je njegovo stremljenje v resnici to, da bi postal ljudski ban, ker se zaveda svojih dolžnosti, to je da pomaga prebivalstvu v vseh težkočah. Kar bo mogoče bo on tudi storil, da bo prebivalstvo lažje prebrodilo sedanjo krizo. Zato pa je tudi treba, da mu tudi narod nudi svojo pomoč pri njegovem delu za korist splošnosti. V resnici živimo v težkih časih. Toda pomisliti moramo na znano prislovlje »Vsak je svoje sreče kovač«. Kakor velja to za posameznika, velja to tudi v vse večji meri za narode. Od narodov samih je odvisno, kakšna bo njihova bodočnost. Kot primer je navedel g. ban zgodovino Poljske, ki je zaradi nesloge med narodom trikrat propadla. To moramo vedno imeti pred očmi. Mi moramo biti drug drugemu brat ne samo v besedi, temveč tudi v dejanjih. Naši zunanji sovražniki komaj čakajo trenotka, da bi nas našli needine in da bi potem naš narod postal plen pohlepnega tujca. Toda to se ne bo zgodilo, ako bo v nas vseh vzplamtela prava ljubezen do naše svobodne države in do našega kralja. Naša dolžnost je, da pomagamo vsi skupaj pri konstruktivnem delu, da bomo vsi prijatelji in bratje in da bomo na ta način ohranili svojo svobodo. Prišel sem, je dejal g. ban, med vas kot enak med enakimi, ko prijatelj, da slišim vaše težnje in vaše prošnje. V skupnem delu bomo dosegli svoj cilj, to je da bo naša država močna in edina.

Burno odobravanje je sledilo besedam gospoda bana, kateremu sta dve deklici in deček v imenu šolske mladine iz Litije in Šmartnega izročili šopke.

DVA SOSOLCA IZZA DIJAŠKIH LET

Gosp. ban si je nato dal predstaviti razne predstavnike, na kar se je na sreskem načelstvu začel sprejem. Ko je g. sreski načelnik Podboj predstavil uradništvo sreskega načelstva, je imel na g. bana prisrčen nagovor, v katerem ga je pozdravil predvsem kot pravega Jugoslavana, čigar delovanje v jugoslovanskem smislu je znano še iz njegovih dijaških let. Kot njegov sošolec na Dunaju je imel priliko, da je opazoval in občudoval krepko jugoslovansko delovanje tedanjega univerzitetnega slušatelja Dinka Puc, ki je že v takratnih težkih časih, ko se je moral naš narod boriti za vsako najmanjšo nacionalno pravico, stal v prvih vrstah jugoslovansko orientirane mladine. Gosp. sreski načelnik je našel več dogodkov, pri katerih je g. ban dr. Dinko Puc v svojih dijaških letih s polnim ognjem jugoslovanskega nacionalizma sodeloval. Spomnil se je leta 1903., ko je jugoslovanska mladina na Dunaju brzojavno pozdravila pokojnega kralja Petra Osvoboditelja, ki ga je takrat domovina klicala na prestol. In ko se je kralj Peter vozil skozi Dunaj v Srbijo, je bil sedanji g. ban med prvimi, ki je pomagal organizirati jugoslovansko mladino, da je pozdravila na kolodvoru svojega bodočega osvoboditelja in kralja.

Poznavajoč veliki socialni čut gosp. bana je gosp. sreski načelnik prošil, naj bo naklonjen uradništvu.

Gosp. ban se je glnjen zahvalil za krasne besede svojega sošolca sreskega načelnika gospoda Podboja ter je navzočemu uradništvu polagal na srce, naj se zavedajo, da so v službi naroda, kateremu morajo biti vedno na razpolago z nasveti, predvsem pa z objektivnim delovanjem v uradu.

GASILSTVO IN 6% PRISPEVEK ZAVAROVALNIC

Nato je g. ban sprejel večjo deputacijo gasilskih društev iz litijskega sresa. Deputacija je g. banu obrazložila težko stanje, v katerem se nahajajo gasilske čete, ki jih je v litiskem sresu 35. Prošili so g. bana, da bi zastavil svoj vpliv na merodajnem mestu, da se čim prej izda uredba o plačevanju 6% prispevkov od strani zavarovalnic, kar je že ilak z zakonom o gasilskih organizacijah določeno. G. ban je deputaciji zagotovil, da bo banska uprava in tudi merodajno ministrstvo z vsemi silami podprlo to zahtevo gasilstva.

Daljša časa se je g. ban razgovarjal tudi z zastopniki rudnika v Zagorju in predilnice v Litiji, nakar je sprejel učiteljsvo, Sokolstvo in razne druge organizacije.

Naloge županov

G. banu so se predstavili tudi župani iz litijskega sresa. V daljšem govoru je g. ban orisal naloge županov, ki so obenem tudi predstavniki državne oblasti. Povdarjal je, da naša država polaga veliko važnost na občine, ker ve, da je župan tudi voditelj naroda. Zaradi tega pa je tudi dolžnost županov, da usmerijo svoje občane v pravo smer glede vseh vprašanj našega javnega življenja. Župani se morajo tudi zavedati te svoje vzvišene naloge. Znano je domoljubje naših predstavnikov občin. Mi vemo, da so dobri Jugoslavi, vemo pa tudi da so dobri Slovenci. Skupaj moramo delati za našo slovensko kulturo in za naše slovensko gospodarstvo. Konstruktivno delo je, kar se zahteva od nas. Zaradi tega ne smemo slediti onim, ki nočejo prevzeti odgovornosti v javnem življenju. Ako je kdo ob strani, nima pravice, da kritizira in da stavlja zahteve. Župani so glasniki vere v bodočnost. Župani morajo tudi v težkih časih, ki se vedno pojavljajo v življenju vseh narodov, vzbujati v svojih občanah poguma za delo v korist splošnosti.

Javna dela

Župani so zlasti opozorili g. bana na brezposelnost. G. ban, ki je dobro infor-

miran o tem vprašanju, je obrazložil županom, kako bi bilo treba omiliti to v resnici pereče vprašanje. Seveda bo tudi banska uprava z vsemi razpoložljivimi močmi sodelovala pri tem. Z javnimi deli, ki so ali predlagana ali pa že predvidena, deloma iz državnih kreditov, deloma iz banovinskega fonda za javna dela, se bo gotovo položaj glede brezposelnosti dokaj izboljšal. G. ban je omenil nekatera javna dela, ki so predlagana ali že določena kakor n. pr. razširitev ceste Izlake-Trojane, nadaljevanje cestne gradnje Višnja gora—Polica, regulacija Save, dalje gradnja mostu preko Save na Savi in pri bregu pri Litiji, gradnja banovinske ceste Moravec—Drčija—Kandriše itd.

V razpravo je seveda tudi prišlo vprašanje gradnje zasavske ceste. G. ban je v razgovoru povdarjal važnost te ceste za vso banovino ter se z župani podrobno razgovoril o tem vprašanju.

Pri vprašanju brezposelnosti je g. ban pohvalno omenil požrtvovalno delovanje Kola jugoslovanskih sester v Zagorju, ki je prevzelo skrb za prehrano 250 do 300 otrok, da s tem olajša bedo brezposelnih.

Ko je ban sprejel nato še razne deputacije in zasebnike, se je odpeljal v Ljubljano, kamor je došel ob 14. uri.

Cene monopolskih predmetov znižane

Sol, petrolej, vžigalice, cigaretni papir in boljše vrste tobaka cenejše

Dosledno in z energijo izvaja vlada g. Jevtića v svoji znameniti deklaraciji dano obljubo, da bo čim bolj znižala davčno breme, ker je to pod prejšnjo vlado že dosseglo neznosno višino. Tako je vlada g. Jevtića znižala zemljarino, dovolila znatne olajšave pri plačevanju pridobnine, znižala celo vrsto taks in trošarin, pocenila v znatni meri promet z motornimi vozili, znižala banovinske davštine ter odpravila zlasti one, ki so podraževale produkcijo in končno znižala še potniške tarife na železnicah. Vsak državljan Jugoslavije je imel od teh vladnih ukrepov prav znatne pridobitve.

Sedaj je vlada g. Jevtića znova olajšala davčno breme prebivalstva in znižala ceno monopolskih predmetov. Novi ukrep vlade, odnosno monopolске uprave pomeni prav znatno pocenitev življenja, saj so med monopolskimi predmeti skoraj samo neobhodno potrebni predmeti.

Pocenitev je bila formalno sklenjena na sobotni seji monopolске uprave, katere se je udeležil tudi finančni minister dr. Stojadinović, ki je tudi takoj potrdil sklepe uprave.

Izjava finančnega ministra

Po seji monopolске uprave je sprejel finančni minister novinarje in jim podal daljšo izjavo o znižanju cen monopolskih izdelkov. Iz njegove izjave posnemamo:

Kralj, vlada je v svoji deklaraciji naglasila kot eno glavno točko svojega finančnega programa znižanje vseh finančnih bremen, ki je mogoče. Državni monopolji so neka vrsta posrednih davkov na potrošnje soli, tobaka, vžigalice, petroleja in cigaretnega papirja. Posebne važnosti pa so monopolji za državne finance. Nimajo pa monopolji samo fiskalni namen, temveč imajo tudi svoj gospodarsko-socialni cilj, ker dajejo velikemu delu našega naroda možnost zaslužka. Zato so monopolji v ozki zvezi z narodnim gospodarstvom in zato morajo gledati ko vsako drugo podjetje, da na domačem in tujem trgu plasirajo čim več svojih proizvodov.

Cepnav imajo monopolski predmeti izjemen položaj in monopolska uprava sama določa na domačem trgu ceno svojih predmetov, vendar se mora tudi ona ozirati na kupno moč potrošnikov. V dobi splošne gospodarske krize se morajo tudi cene monopolskih proizvodov prilagoditi splošnim razmeram.

Največji potrošni predmet monopolov je tobak. Jugoslavija je dežela z razvito kulturo odličnega tobaka, ki je tudi v primeri s tobakom drugih dežel zelo po ceni. Zato je bilo treba cene znižati.

Cene tobanih izdelkov znižane za 10 do 25 odstotkov.

V ta namen je monopolska uprava sklenila, da zniža ceno boljšim vrstam tobaka,

in sicer: »Trebinjec« od 650 na 600 Din za kilogram, cigaretam pa: »Karadjordje« od 1600 na 1200, »Jadranc« od 1100 na 900, »Kosovo« od 950 na 800, »Strumica« od 850 na 700, »Sumadija« od 800 na 600, »Minjon« od 650 na 500, »Vardar« in »Drinac« od 500 na 450 Din za 1000 cigaret. Obenem se znižajo tudi cene luksuznih kolekcijam, in sicer onim z 80 cigaret od 74 na 60 in potniškim od 42 na 35 Din.

Razen vprašanja cene je pri tobaku še dvoje važnih vprašanj, namreč vprašanje proizvodnje in izvoza tobaka. Posebno važno je vprašanje izvoza, ker brez izvoza ni mogoče povečati proizvodnje. Preje se je na to vprašanje premalo pazilo, sedaj pa se tudi temu vprašanju posveča potrebna pažnja. Tako smo samo v prvih treh letih naših mesecih izvozili tobaka za 77 milijon Din, dočim so ga lani v vsem letu le za 25 milijonov Din.

Drugi najvažnejši monopolski predmet je sol. Domača proizvodnja soli dosedaj ni zadostovala. Še pred desetimi leti, ko sem bil finančni minister, sem začel delovati na to, da bi sami pridobivali potrebne količine morske soli. Sedaj bodo ti napor končno le uspešno zaključeni in v Ulcinju bo v kratkem začela obratovati solarna s kapaciteto 40.000 ton morske soli. Odkrila pa so se tudi velika ležišča kamnite soli v Tuzli, da bo tudi v tem pogledu mogoče povečati domačo proizvodnjo. Pa tudi organizacija prodaje soli je zboljšana in po dolgem času je doseženo, da je cena soli v vsej državi enaka. Tudi pri določevanju novih cen za sol se je oziralo na padlo kupno moč prebivalstva in se je zato cena soli znižala.

in sicer: za namizno sol od 500 na 400 Din za 100 kg, za jodirano sol za ljudsko prehrano od 350 na 300, za denaturirano sol za krmo od 160 na 125 in za ribarske namene od 55, odn. 52 in 40 Din na 30 Din za sto kil.

Nadalje je sklenila monopolska uprava, da se petrolej za kmetijske in ribarske namene sploh oprosti monopolске takse.

Sklenjeno je bilo nadalje, da se prodajo vžigalice v škatlicah po 30 in po 60 vžigalic in veljajo prve 50 par, druge pa 1 Din.

Končno je bilo sklenjeno, da se zniža cena cigaretnemu papirju, in to »Job« (žob) papirju od 2 na 150, ovojkam s 60 listi od 150 na 1, onim s 30 listi od 075 na 050 Din.

Prvič v zgodovini našega monopola se znižujejo cene monopolskih predmetov. Toda ta ukrep je bil neobhodno potreben, ker zahteva to padla kupna moč prebivalstva. Vse to znižanje pomeni za narod znatno olajšanje, državne finance pa tudi ne bodo trpele, ker se bo povečala potrošnja monopolskih predmetov.

bo vlada Slaveka po vsej priliki podala ostavko iz formalnih razlogov. Ni izključeno, da bo s tem v zvezi neke osebe izpremembe v vladi.

Velik političen proces v Grčiji

Atene, 23. aprila. AA. Atenska agencija poroča: Danes se prične pred prekim sodiščem proces proti voditeljem bivše opozicije. Obtoženi so štirje bivši predsedniki vlade, Venizelos, Papanastasiu, Kafandaris in Sofulis, predsednik senata Gonatas, mnogi bivši ministri, narodni poslanci in novinarji.

Suvich in Beck

Benetke, 23. aprila. AA. Državni podtajnik zunanjega ministrstva Suvich je v Benetkah obiskal poljskega zunanjega ministra Becka, ki se tamkaj nahaja s svojo soprogo kot zasebnih na oddihu. Na sestanku sta govorila o raznih evropskih vprašanjih. Ugotovila sta, da obstaja med Poljsko in Italijo pristržni odnosi.

Formalna ostavka poljske vlade

Varšava, 23. aprila. AA. V zvezi s podpisom nove poljske ustave tekóm današnjega dne

V senci Svetozarja Pribičevića

Teške obtožbe ministra Jankovića proti zagrebačkoj opoziciji

V Skoplju je bil v nedeljo sijajno obiskani šod ministra dr. Jankovića, ki je s svojim senzacionalnim govorom napravil na vse poslušalce in na vso jugoslovansko javnost najmočnejši vtis. Zlasti pa so učinkovala njegova izjavanja o politiki dr. Mačka in o vplivu Svetozarja Pribičevića na politiko tako imenovane »Združene opozicije«. Brez pretiravanja se more reči, da je bil govor ministra dr. Jankovića nova izgubljena bitka za opozicijo, združeno pod zastavo dr. Mačkovega negativizma.

Po pozdravu zborovalcev je prešel minister dr. Janković takoj na naša notranja politična vprašanja ter med drugim dejal:

Naša notranja situacija je v resnici težka, toda ne iz razlogov, kakor bi hoteli dopovedati z gotovih strani, temveč zato, ker nam je umrl vladar, ki je bil naša najvišja in nenadomestljiva avtoriteta. Zato je tem bolj potrebno, da ves narod v slogi in harmoniji dela za napredek države in v tem delu prebrodi tih sedem let, ki nas ločijo do polnoletnosti kralja Petra.

Predvolilni položaj označuje

dvoje dejstev

Prvo dejstvo je to, da vodi volitve vlada g. Jevtića, kar pomeni v državnem in ustavnem življenju Jugoslavije politiko organiziranega edinstva naroda in države. Nastop vlade g. Jevtića pa pomeni tudi povečanje narodne energije, nastop novih sil, da se izvede veliki državni program, ki ga je zapustil kralj Aleksander.

Drugo značilno dejstvo sedanjih volitev je povratek v javno življenje starih politikov iz bivših strank. Ti politiki tvorijo dve skupini. Na eni državni listi so združeni skoraj vsi voditelji predstojanuarskih strank. Ta skupina je dala sebi ime

»združena opozicija«

in gre na volitve pod vodstvom dr. Mačka. Drugo skupino tvori nekaj starih politikov, od katerih bi eni hoteli pomeniti novo gibanje, drugi pa skušajo le dvigniti svoje osebne položaje. Ti slednji zato tudi niso posebno zanimivi. Pa tudi »združena opozicija« ni enotna, ker razen svojega negativizma nima nobene skupne načelne ali idejne zajednice. Vsa ta opozicija se je za majniške volitve združila samo taktično, dočim je ostala idejno vsaka skupina za sebe.

Tendence, ki so privedle k ustanovitvi te skupine, pa so se pokazale že l. 1931., ko so tedanje volitve dokazale, kako silno vpliva na narod šestojanuarski manifest. S prihodom vlade g. Jevtića in z razpisom novih volitev je strah pred popolnim razpadom vseh bivših političnih strank tako narastel, da so se šefi teh strank končno odločili, da vstopijo v bitko. In to je ves smisel združene opozicije in zato tudi voditelji te opozicije stalno molče o svojih ciljih in težnjah. Do danes ni mogla zvedeti jugoslovanska javnost, kakšen sporazum je združil na eni listi dr. Mačka, Spaho, Davidovića, Joca Jovanovića in Dragoljuba Jovanovića. Mi pa trdimo, da jugoslovanska javnost ni mogla zvedeti za ta sporazum, samo zato, ker je ta sporazum zelo usoden. Če pa ni mogla jugoslovanska javnost zvedeti o tem sporazumu, pa je zvedela tuja javnost o idejah in programu g. Mačka, šefa te skupine ter o aspiracijah separatnega hrvatskega nacionalizma do Jugoslavije, ki jo je ustvaril kralj Aleksander.

Pod naslovom

»Dr. Maček o hrvatskih aspiracijah«

je objavil švicarski list »Courier de Genève« z dne 13. februarja 1934 zelo jasne izjave dr. Mačka. Po tej izjavi ni dr. Maček za to jugoslovansko državo, ker more po njegovem mnenju biti jugoslovanska država samo neko društvo narodov plemen, ki bivajo na njenem ozemlju. Nobene upravne reforme niti oktroirana avtonomija nas ne morejo zadovoljiti, pravi dr. Maček, ker ne moremo dopustiti, da bi bil naš hrvatski Sabor razpuščen in da bi bila naša uprava centralizirana iz Beograda. Sporazum vseh narodov v Jugoslaviji, in to so Srbi, Črnogorci, Hrvati in Slovenci, bi moral pomeniti pet posebnih avtonomij v državno-pravnem smislu, kar pomeni pet posebnih držav, katerih meje bi se morale določiti v smislu federalizma, kar bi pomenilo dr. Mačka morala določiti pravna znanost, ker po dr. Mačku jugoslovanska nacionalna država ne more obstajati.

To je program dr. Mačka, ki je bil odkrito objavljen v Evropi in ki se tajno razširja med volilci. Sedaj veste, zakaj jugoslovanska javnost ni mogla zvedeti za ta program.

Po diktatu Svetozarja Pribičevića

Pa še nekaj mnogo težjega je! To je dejstvo, da je ta akcija dirigirana iz tujine.

Akcija beogradske opozicije je dirigirana iz Zagreba, zagrebačka akcija pa od Svetozarja Pribičevića.

V francoskem listu »Temps« z dne 16. II. t. l., torej samo tri dni po izjavi dr. Mačka, je objavljeno pismo Svetozarja Pribičevića, nato pa dne 17. marca v »Petit Journalu« interview istega emigranta, v katerem se ne samo od besede do besede potrjuje skupnost političnih nazorov, državno-pravnih tendenc in skrajnih ciljev akcij dr. Mačka in g. Pribičevića, temveč se tudi potrjuje dejstvo, da je šele po pristanku Svetozarja Pribičevića, kot enega od dvojice predsednikov kmetoske demokratske koalicije odobren poziv šefov bivše demokratske in zemljoradniške stranke Srbije (to je izraz Pribičevića), da se organizira skupna volilna kampanja v Jugoslaviji. Tako je vsemu svetu objavljeno, da je akcija združene opozicije pod varštvom in vodstvom ene od glav dvoglavega tiča, kakor je Pribičević v omenjenem članku označil dvojno predsednikovanje svoje in dr. Mačka. Sedaj je še bolj jasno, zakaj jugoslovanska javnost ni mogla zvedeti za besedilo sporazuma dr. Mačka s šefi bivših strank, ki so na njegovi listi. Zato pa mora vsem vam biti jasno, zakaj morate kot eno moč dne 5. maja glasovati za listo g. Jevtića, ker to pomeni, da glasujete za živo in nedeljivo Jugoslavijo.

V svojem znanem predavanju o marsejskem zločinu je dejal Seton Watson, da je ta zločin odkril

zaroto proti edinstvu jugoslovanske države

Trdim, da pomeni tudi politika gg. Mačka in Pribičevića, izražena v izjavah objavljenih v tujini nadaljevanje te zarote. Čeprav ni in ne more biti stvarne zveze med onimi, ki so pripravljali ta zločin in protagonisti te politike, je vendarle logična zveza med cilji dejanja, omenjenega v definiciji Setona Watsona in cilji politike, ki je predstavlja skupni program gg. Mačka in Pribičevića. Ta logika ima svoje jasne elemente v uresničenju onega dvoglavega predsednikovanja in one politične grupacije, ki je privedla do 6. januarja.

Stare stranke, katerih šefi se niso nič naučili niti nič starega pozabili, poskušajo danes svojo politično rehabilitacijo in ker so preslabi za samostojno akcijo, iščejo pomoč dr. Mačka. V resnici pa so te stranke

politični in socialni anahronizem, kar so bile tudi v preteklosti, in to po svojem poreklu, po svojem idejnem horizontu in ker so nasprotno novi državni in nacionalni organizaciji Jugoslovancov. V današnji Aleksandrovi Jugoslaviji pomenijo le še žalostni spomin za vedno končane preteklosti. In zato pa bo tudi narod na majniških volitvah zadnjič izbrisal to žalostno preteklost.

Program

Aleksandrove Jugoslavije

Naš program je, bratje, velika Aleksandrova Jugoslavija, kar pomeni, da hočemo predvsem močno in nedeljivo Jugoslavijo. Ta naš nacionalni in državni totalizem pomeni to, kar danes veje v vseh narodih in kar pripravljajo novi napredek. Ta velika, unitaristična, nacionalna in državna ideologija doživlja svoje potrdilo v naporih vseh velikih narodov. Povojna doba je preobrazila vso zapadno civilizacijo v duhu novega gospodarskega in družabnega življenja, ki hoče s popolno organizacijo države kot narodne organizacije doseči najvišji ideal. To je stremenje, da se z najpopolnejšo organizacijo svobodnega naroda združi ves narod v nov gospodarski, politični in družabni organizem.

za gospodarsko demokracijo

Danes se v Evropi poslavljajo politične demokracije in zato smo tudi mi zapustili te demokracije in prešli na črto bolj pravične ter nacionalno in socialno bolj utemeljene gospodarske demokracije. Nasprotni smo staremu drobljenju sil in starim programom in zato se obračamo k novemu življenju velike jugoslovanske zajednice, v kateri se mora narodno življenje z vso energijo uveljaviti na socialnem, gospodarskem, političnem in kulturnem polju.

Svoj veliki govor je zaključil minister s pozivom na vse, da delajo za napredek velike in močne Aleksandrove Jugoslavije, ki mora biti stebel miru za vse balkanske narode.

Veliki govor ministra Jankovića je poslušala množica z veliko pazljivostjo ter ga ponovno prekinila s svojim glasnim odobravanjem. Ko so še govorili nekateri kandidati, je bil šod zaključen med glasnimi manifestacijami volilcev za politiko vlade g. Jevtića.

Minister dr. Marušić med obmejnimi prebivalstvom

Volilci so sprejemali svojega kandidata dr. Marušića z zastavami in godbo — Izjave gosp. ministra za ureditev denarnega trga in obrestne mere

Na velikonočni ponedeljek je obiskal kandidat-minister dr. Marušić v spremstvu bivšega ministra g. Pucelja severni del logaškega sreza, ki v njem kandidira. Ustavil se je v Zireh, Rovtah in Hotederšici. Povsod so ga pričakovali poleg množičnih volilcev tudi predstavniki krajevnih oblastev gg. sreski načelnik, župani, staroste Sokola, gasilskih čet in ostali.

Sprejemi.

V Zireh je bilo zbranih čez 500 mož in fantov, raz hiš pa so plapolale trobojnice. Pred občinsko hišo so pozdravili g. ministra sreski načelnik, župana iz Zirov in Logateca gg. Tršan in Primožič.

V Rovtah se je kljub neugodnemu času — vršili so se občni zbori tamošnjih zadrž — zbralo pred Sokolskim domom presenetljivo veliko zlasti mlajših vaščanov z godbo na čelu, ki je ob prihodu g. ministra zaigrala narodno himno. G. ministra je pozdravil starosta Sokola g. Mevljak, osemletni fantiček pa ga je nagovoril in mu izročil lep sopek.

Prav tako lep je bil sprejem v Hotederšici, čeprav so bili komaj pihali uro preje obveščeni, da pride g. minister. Pred gasilskim domom so ga pozdravili župan g. Turk, starosta Sokola, načelnik gasilske čete in predstavniki obmejnih uradov. Med tem so se že tudi zbrali vsi možje in fantje.

govori ministrov

Na vseh treh krajih sta gg. ministra poročala o političnih in gospodarskih razmerah, programu vlade in njenih nadaljnjih namerah.

Prvi je govoril minister in kandidat g. dr. Marušić. V svojem izčrpnem govoru je zlasti poudaril potrebo

medsebojnega pomirjenja;

dalje, da je prav na obmejne kraje nujno potrebno, ter pogoj za kulturni in gospodarski obstoj, da prebivalstvo zaupa vladi in ji veruje, da bo brezkompromisno varovala

narodno in državno edinstvo

Dalje je g. minister obrazložil gospodarski program vlade in njene namere za bodoče. Poudaril je, da je njena glavna in najnujnejša naloga čim hitreje olajšanje gospodarskih težkoč. Med svoje naloge šteje vlada ureditev denarnega trga, tako da bodo postali

denarni zavodi zopet likvidni in da bo šla obrestna mera še dalje navzdol,

saj se dobro zaveda, da brez hitrega obtoka denarja ni zdravega gospodarskega življenja in da je kredit še vedno predrag, zlasti za kmetijstvo.

Nato je g. minister Pucelj na znani saljivi način prikazal breizglednost opozicijskih list in opozoril volilce na škodljivost volilne abstinenice, ki jo propagirajo bivši užaljeni voditelji, potem ko so zapeljali svojo nesodobno politiko v slepo ulico.

Zborovalci so spremljali poročila z živim zanimanjem in nagradili govornike z močnim aplavzom v dokaz, da hočejo slediti in voliti listo ministrskega predsednika g. Jevtića.

Glavni volilni odbor Jevtićeve liste za Dravsko bano-vino se je preselil v Nebo-tičnik, I. nadstr., tel. 39-55.

Velikonočni shodi predsednika vlade in drugih ministrov

Ministrski predsednik g. Bogoljub Jevtić na agitaciji

Za katoliške velikonočne praznike je bilo več volilnih shodov, katerih so se udeležili ministrski predsednik g. Bogoljub Jevtić z več ministri.

Impozanten je bil zbor predsednika vlade g. Bogoljuba Jevtića v Grocki, v Velikem Orašju in v Jagodini. Povsod ga je pričakovalo mnogoštevilno občinstvo, ki je prirejalo ministrskemu predsedniku in navzočim ministrom velike ovacije. V Jagodini je imel ministrski predsednik g. Bogoljub Jevtić krajši govor, v katerem je naglasil pomen sedanjih volitev in osnove nacionalne in državne politike, s katerimi gre vlada na volitve in zahteva zaupanje.

Po krajšem bivanju v Jagodini je nadaljeval ministrski predsednik g. Jevtić z ministroma Popovićem in Kojićem, svojo pot v Čupriji, kjer ga je pričakovala velika množica. Pred mostom v Čupriji so vsi trije izstopili iz avtomobila in nadaljevali peš na sresko načelstvo, kjer je imel g. ministrski predsednik Jevtić krajši govor. Množice so prirejale ministrskemu predsedniku navdušene ovacije, ravno tako navzočima ministroma.

Iz Čuprije so se odpeljali člani vlade v Paračini, kjer jih je zopet pričakovala velika množica, med njimi, občinska uprava ter predstavniki vojaških in civilnih oblasti. Ministrskega predsednika je najprej pozdravil predsednik občine g. Milenković, nato pa sreski načelnik g. Jovanović. Govorila sta še g. Velimir Popović, kandidat za paračinski srez in g. Jovanović iz Paračine. Oba govornika sta izrekla zahvalo g. ministrskemu predsedniku za dosedanje delo vlade.

Iz Paračine so odpotovali vladni zastopniki v Ražanj, kjer so bili ravno tako navdušeno sprejeti, in nato v Smederevo, kjer je bil prirejen g. Jevtiću sijajen sprejem. Zbralo se je kljub pozni nočni uri nad 1500 ljudi, ki so vzdikali kralju, predsedniku vlade, kraljevski vladi in Jugoslaviji. Tu so ostali člani kraljevske vlade nekaj časa v razgovoru s predsedniki občin, sreskimi kandidati in občin-stvom.

Ostali ministri na volilnih shodih.

V Bosni je bil večeraj zopet impozanten volilni zbor ministra brez listnice dr. Ande Hasanbegovića. Po sijajnem zboru v Banjaluki se je zbralo večeraj v Tuzli nad 15.000 zborovalcev. Na shodu so bile v velikem številu navzoče tudi muslimanske žene in dekleta, kar je vzbudilo narodnost posebno senzacijo. Glavna govornika sta bila minister g. dr. Hasanbegović ter minister za šume in rude dr. Svetislav Popović.

Impozanten kmečki zbor je imel tudi prosvetni minister g. Stevan Čirić v Slavoniji v Sidi. Na tem zborovanju se je zbralo nad 4000 kmetov iz šidskega in okoliških srezov. G. minister je prenočil v Sidi, danes pa je odšel v Vukovar, kjer je imel zborovanje, ki se ga je udeležilo več tisoč ljudi iz okoliških srezov.

Minister Vujić v Primorju.

Na gornjem Jadranu, tik ob državni meji na Sušaku, je bil v nedeljo velik šod prometnega ministra g. inž. Vujića. Shoda se je udeležilo nad 5000 ljudi. V svojem govoru je g. minister med drugim izjavil naslednje: »Kraljevska vlada, dragi bratje Primorci, ve, da ste budni čuvarji našega Jadrana. Vi ste zenice naših oči, skozi katera gleda naše ljudstvo v širni svet. Zaradi tega je kraljevska vlada storila vse, da olajša vam in vašim družinam življenje. Kraljevska vlada je izdala ukrepe, da se popravi stara obala v baroški luki, in je v ta namen dovolila znesek Din 1.190.000. V tem pristanišču, imenovanem Karadjordjevo pristanišče, je s posebnimi carinskimi olajšavami poskrbela za to, da bodo tamošnja javna skladišča lahko povečala svoje delo. Zdaj proučuje vlada nadaljnje carinske olajšave. Prometno ministrstvo podpira vaša prizadevanja s tem, da dobe tamošnja javna skladišča svobodno carinski odsek, ter je v to svrhu odstopilo del obale, kar ne bo oviralo splošnega prometa v pristanišču.

Kraljevska vlada ima v načrtu povečanje obale na Brajdici, ki je bila zgrajena l. 1928., čeravno bo v to potrebno 5 milijonov Din. Nadalje je prometno ministrstvo zahtevalo naknadni kredit za asfaltiranje obale v znesku Din 461.000.— Upam da bo tudi to delo v kratkem končano.

Prav tako sem odredil, da se prouči vprašanje, kako naj se izpopolni novo pristanišče v okolišu Martinčice. Ta dela se bodo pričela izvajati, ko bo tjakaj izpeljan železniški tir. Prav tako želimo, da se čim prej prične graditi nova železniška postaja na Sušaku, kar je že sklenjena stvar. Ravno tako bomo poskrbeli za potrebne kredite za rekonstrukcijo mostov čez Rečino. Velik pomen pripisuje kraljevska vlada tudi ribarstvu, zato bo storila vse, da se tej panogi gospodarstva omogoči čim boljše življenjske pogoje.

Govor ministra Vujića je bil sprejet z velikim odobravanjem. Po impozantnem zborovanju, se je prometni minister Vujić odpeljal vzdolž morske obale, ter ustavil v Bakru, Kraljevici, Crikvenici, Selcih, Novem in Senju.

Dnevni dogodki

× Vse naše prijatelje, ki prejema naš list na ogled, prosimo, da list tudi naročijo. Današnji številki smo priložili čekovne - ološčne. Ljubljanske čitatelje pa bo v prihodnjih dneh obiskal naš akasant. — Če kdo slučajno ni prejel prvih števk, naj nam sporoči z dopisnico, da mu manjkajoče številke pošljemo. — Uprava.

× Zasebni izpiti na gimnazijah. Prosvetno ministrstvo opozarja dotične, ki žele junija položiti zasebne izpite, da morajo svoje prošnje predložiti potom gimnazij, kjer žele biti izpršani in ki jim po okoliših pripadajo. Prošnje s potrebnimi listinami je treba izročiti ravnatelju dotične gimnazije, najkasneje do 10. maja. Po tem roku se prošnje ne bodo sprejemale. Prošnje, ki grejo naravnost v prosvetno ministrstvo, se vrnejo prosilec z navodilom, naj jih predloži potom gimnazije, ki jim pripadajo. V teh primerih nosi posledice za zakasnele prošnje prosilec sam.

× V nedeljo, 28. t. m. ob 9. dopoldne v Jakopičevem paviljonu otvoritev Magoličeve razstave.

× Uboj zaradi 1 dinarja. Na praznika je v Zagrebu več mladeničev v Jordanovi ulici treslo »parte«. Med igro pa je prišlo med fanti do prepira in zaradi enega dinarja je mehanik Josip Dubravec ubil Nikolaja Čukovića.

× Spominska plošča Jakobu Aljažu. Glasbena Matica v Ljubljani pripravila za počastitev 90letnice rojstva pokojnega triglavskega župnika in skladatelja Jakoba Aljaža dva spominska dneva. Na prvem, ki bo v petek 10. maja ob 20. uri v Filharmonični dvorani, bosta pevski zbor Glasbene Matice in Slovenski vokalni kvintet izvajala Aljaževe moške in mešane zборе. Drugi spominski dan pa bo 12. maja, ko bo na Šmarjni gori odkrita Aljaževa spominska plošča, delo akademskega kiparja Toneta Kralja, ki nam predstavlja v nadnaravni velikosti borca za slovenske planine in slovensko pesem.

Peči — peči — peči — peči — peči — peči
Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz
Jugo Lutz d. z o. z., Ljubljana-Šiška.

× Državnim upokojencem, članom ljubljanskega društva v vednost. Občni zbor društva državnih upokojencev (enk) v Ljubljani, določen za petek 26. t. m. — je preložen. Dan občnega zbora bo pravočasno objavljen.

× Preveč bogata sta bila brezposelna ključavničarja Z. B. in S. A., oba 25letna fanta, pa so jima jeli izpraševati vest. Junaka sta tako veselila po ljubljanskih gostilnah, da je njuna razsipnost vzbudila sum. Ob aretaciji sta premogla še Din 771 gotovine. Na vprašanje, odkod jima toliko denarja, sta se jela izgovarjati, da prosjčita in varčujeta že iz februarja. Ko sta prišla na veliko soboto v Ljubljano, sta po lastnem priznanju prinesla s seboj Din 1145.— Kupila sta si baje nekaj obleke, nakaar sta se vdala veselju. Njuno vedenje nikakor ni pričalo o varčnosti, zato bo policija s skrbno preiskavo skušala razjasniti, kje in kako sta oba junaka »prosilila« vbojajne in kako dolgo sta »varčevala«.

× Občni zbor T. K. Skale bo v torek, dne 30. aprila ob 20. uri v beli dvorani hotela »Union«. Članstvo naprošamo, da se občnega zbora zanesljivo udeleži. Odbor.

× Srednješolci Dravske banovine, ki se bodo poklonili spominu Viteškega kralja na Oplenju, odpotujejo iz Ljubljane v sredo 24. t. m. ob 20. uri zvečer v spremstvu več profesorjev in profesorice. Poklonili se bodo na Oplenju v petek 28. aprila. S seboj nesejo dve v usnje vezani knjigi s podpismi vseh profesorjev in dijakov srednjih šol v Dravski banovini. V četrtek 25. t. m. pa si bodo ogledali Beograd in okolico. Dijaki se zbirajo v sredo zvečer ob četrt na osem zvečer na peronu, s seboj pa naj ne pozabijo prinesiti dijaških knjižic za legitimacijo.

× Delo dobe. Javna borza dela sprejme takoj krojača za konfekcijo, žagarja in mlinarja, stavbenega mizarja, strokovnjaka za izdelovanje furnirjev in trgovskega potnika.

× Izletniški vlaki o veliki noči. Na katoliško veliko soboto je dala železniška uprava v promet iz Zagreba na Jadran 3 kompozicije izletniških vlakov. Zaradi navala izletnikov so odpeljali namestu napovedanih dveh vlakov (1 za Split in 1 za Sušak) trije, in sicer 1 za Split, 2 pa za Sušak. Vsi trije vlaki so bili nabito polni izletnikov. Zanimivo je, da je mnogo potnikov zasedlo 2. razred; tako je bilo v enem vlaku na Sušak 10 vagonov 2. razreda. Železniška uprava namerava tudi za pravoslavno veliko noč uvesti izletniške vlake.

× Glavna skupščina Zdrženja pletilev za Dravsko banovino bo v sredo 8. maja ob 13.30 v veliki dvorani Trgovskega doma v Ljubljani.

Dobrna pri Celju

je odlično zdravilišče za srčne, živčne in ženske bolezni ter za vse počitka potrebne. Od dne 15. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 31. oktobra dnevno pavšalno zdravljenje (avtobusna vožnja iz Celja in nazaj, stanovanje, prvovrstna hrana, kopeli, zdravnik in takse) za skupno ceno Din 1000.—, Din 1250.— in Din 1450.— (trije razredi) za državne nameščenice itd., oziroma Din 1300.—, Din 1500.— in Din 1650.— (trije razredi) za vse druge goste. — Prospekti na zahtevo!

× Rezervnim častnikom se naznanja, da se vrši danes zvečer ob 20.30 uri predavanje v oficirskem domu na Taboru. Pozivamo rezervne častnike, da se udeležijo v čim večjem številu tega predavanja. Rezervne poručnike, ki se še niso zgledali v pisarni UROIR, Zvezda II. nad., ponovno opozarjamo, da to store lahko še danes od 17. do 19. ure. Pododbor UROIR Ljubljana.

× Nesreče o praznikih. Na velikonočno nedeljo se je peljala tik za nekim avtobusom, ki je vozil preko Ježice v Ljubljano, služkinja Antonija Osilnikova. Avtobusu se je srečno izognila, zaletela pa se je v neki osebni avtomobil, da je padla daleč proč na cesto. Kolo se je zdrbilo, ponesrečenko pa je lastnik avtomobila odpeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili, da njene poškodbe niso nevarne. — V soboto dopoldne je brcnil konj 65letnega Valentina Lotriča, ključavničarja s Tržaške ceste, ko se je peljal preko Kongresnega trga v Ljubljani. Mož je dobil težje notranje poškodbe. — V Mekinjah pri Kamniku je padel v škap kropa 3letni Filip Jeras; njegovo stanje je prav resno. — Pri smučanju na Ratitovcu si je zlomil levo nogo 22letni Anton Klančar iz Ljubljane. — Sprevedniku cestne železnice Avgustu Č. je nekdo z udarcem poškodoval desno oko; učenca Franceta O. pa je neki pijanec udaril po glavi. — Mlekarski voziček, ki je priletel Ani Šiligovi zdrknil v Ljubljano, je potegnil tudi lastnico za seboj, ki so jo pa kmalu rešili in prepeljali v bolnišnico. — Vlak je povozil v nedeljo služkinjo Ivanka Stolečko iz Medvoda, ki je šla proti večeru s psom na sprehod. Ko je šla ob železnici, je privozil mimo brzovlak, v katerega se je pes spustil. Ko je hotela psa potegniti s tira, je pa lokomotiva zagrabila njo in reva je z razbito glavo obležala na progi.

× Nezgoda. Po cesti iz Radovljice se je vozil 23. t. m. tesarški pomočnik Drok Franc iz Kroke. Nesreča je hotela, da ga je podrl na tla tovorni avto pivovarne Union iz Ljubljane. Drok je pri tem dobil nekaj telesnih poškodb in je moral iskati pomoči v ljubljanski bolnici.

× Prosilci za sprejem v pešadijsko podčastniško šolo se obveščajo, da se ne vrši pregled in sprejem dne 2. maja t. l., temveč šele dne 10. maja t. l., katerega dne naj se ob 7. uri zjutraj javijo komandantu svoje šole.

Konkurzi na Češkem. ČTK poroča, da je bilo v češkoslovaški republiki v teku prvega tromesečja t. l. zabeleženih 290 stečajev in 508 prisilnih poravnjav. V primeri s prvim tromesečjem lanskega leta je število stečajev padlo za 60, število prisilnih poravnjav pa za 186.

Ljubljana

* O organizaciji mestnih občinskih uslužbencev in o dosedanjem delu organizacije je imel včeraj dopoldne v občinski dvorani v Splitu predavanje podpredsednik državne organizacije, ljubljanski magistratni direktor g. Fran Jančigaj. Važnega predavanja so se udeležili delegati iz vse Dalmacije in Hercegovine ter ob zaključku sklenili ustanoviti banovinsko organizacijo za vso primorsko banovino. Izvoljen je bil tudi že pripravljani odbor, ki bo v najkrajšem času sklical ustanovni občni zbor.

* Za honorarnega uradnika pri finančnem ministru je imenovan g. ing. Cziček-Baylner Otnar iz Ljubljane.

Znižanje obrestne mere pri Drž. hipotekarni banki. Upravni odbor Državne hipotekarne banke je na seji 17. aprila sklenil, da se pri vseh komunalnih posojilih pri Državni hipotekarni banki, t. j. pri posojilih državnih in samoupravnih teles, ki so doslej imela obrestno mero 10 in 9% znižajo obresti na 8%, in sicer od prve prihodnje anuite po 1. juliju 1935. (Iz Drž. hipotekarne banke.)

* Bleiweisova cesta bo zaradi tlakovanja zaprta za ves vozni promet od srede popoldne do nadaljnjega in sicer od Aleksandrove do Gospodarske ceste.

* Mnogokratnik za odmero prirastkarine v okoliših mestne občine ljubljanske je določen za meseca januar in februar 1935 na 702, za mesec marec 1935 pa na 7.01.

6×9 filmi zastoni

ne morejo biti, pač pa vsakdo lahko dobi povečavo 18×24 zastonj, kdor kupi film in ga pusti izdelati pri

FOTO-SPECIAL, LJUBLJANA

nasproti Hotela Union.

Na deželo poštoobratno

* Racija, ki jo je na veliko soboto napravila policija, je ponovno dokazala, da je Ljubljana magnet za siromake, pa tudi za delomrzneže. Policijski organi so zajeli 70 najrazličnejših klativitev. Od teh so došle po odgonu odpisali v pristojne domovinske občine 50 oseb. Pri tej priliki je treba ponovno omeniti, da z dežele neprenehoma pritiskajo v mesto razni ljudje, ki bi se radi preživljali z beračenjem, pohajko-

vanjem in krajo. Vsi se izgovarjajo na brezposelnost. Radi priznavamo, da je med njimi tudi nekaj poštenih in res pomoči potrebnih nesrečnikov. Še več pa je izpriencev, ki jim delo ne prija. Taki niti dela ne iščejo in, če ga dobe, ga odklonijo. Umljiva je želja vsake občine, ki stremi za tem, da se takih ljudi kar najhitreje in ceno iznebi. Kljub temu je želiti, da se občine v kar največji meri ravna po lanskeoletni odredbi g. bana in v kar najvišji meri zapošle svoje ljudi v domačem okolišu. Pomagano bo s tem splošnosti kakor tudi posameznikom, ki se doma tudi z malimi dohodki laglje rešijo krivih potov in propasti.

Maribor

△ Prijeti tihotapei saharina. Orožniška patrulja je opazila tik pred prazniki na cesti od Košakov proti Sv. Lenartu avto brez luči, ki je stal tik železniškemu viaduktu. Orožnikom se je zdel avtomobil sumljiv in zato so ga opazovali. Kmalu je pridrdral vlak iz Avstrije. Ko je vozil vlak preko viadukta, je nekdo vrgel iz vlaka več zavojev na cesto. Orožnikom je bilo takoj jasno, da gre za tihotapstvo zato so takoj odhiteli k avtomobilu, kjer so »avtomobilisti« že pobirali zavoje in jih nosili na avto. Enega tihotapca so orožniki prijeli, drugi pa so z avtomobilom pobegnili. Prijeti tihotapec je neki gostilničar iz Maribora; v zavojih pa je bilo 50 kil saharina.

△ Štrajk. Delavci v gramoznih jamah na Teznu so stopili v štrajk, ker niso zadovoljni s sedanjo mezdo (5 dinarjev za kubični meter nakopanega gramozja). Štrajk pa so ustavili, čim so se začasno pobotali.

△ Na odpravi plodu je umrla v bolnišnici te dni 24letna Stefanija Štautova iz Radvanja. Pred svojo smrtjo je izpovedala, da se je bila obrnila na pomoč na neko žensko na Teznu.

△ Važno za volilce! Državni uslužbenci, ki so zaposleni v mestu in so vpisani v mestne volilne imenike, stanujejo pa v mestni okolici, bodo volili vsi na 15. volišču. Drugi državni uslužbenci, ki stanujejo v Mariboru pa volijo vsak na volišču, ki je v njihovem stanovanjskem okolišu.

△ V Rumunijo. Pretekli petek je odšla na turnejo v Rumunijo skupina malih harmonikarjev, združena v novem glasbenem društvu »Harmonija«. Zbor vodi prof. Švajger.

△ Krstna predstava v gledališču. Mariborsko gledališče je za velikonočno nedeljo zvečer nastudiralo opereto »Prebrisani Amor«, kateri je

napisal libreto in jo obenem uglašil član mariborskega gledališča Pavel Rasberger. Režija je bila Kovičeva, koreograf je bil Harastović, dirigiral pa je Lojze Herzog. Opereta je bila pri publiku sprejeta z velikim navdušenjem, kar pa ni nič čudnega, ker je opereta res izborna, menda najboljša kar smo sedaj videli sličnega na slovenskih odrih in je verjetno, da si bo utrla pot tudi preko mej naše domovine. Avtor je bil deležen pri krstni predstavi najpripravljenih ovacij in je prejel veliko število vencev, šopkov in drugih daril. Veliko odobravanje so želi tudi igralci. Bil je to res lep večer v gledališču. Strokovno kritiko bomo še objavili.

△ Slikar Baković razstavlja. V kazinski dvorani je bila na velikonočno nedeljo otvorena razstava dalmatinskega slikarja Stepana Bakovića. Otvoril jo je predsednik mariborskega Umetniškega kluba pisatelj dr. Sorli.

△ Dediči, javite se! Na Boču je 21. avgusta 1. 1931. umrla Lojzka Bauman-Adrejevič, rojena 16. maja 1905. v Aleksandriji v Egiptu ter pristojna v Brdovcih. Zapustila je nekaj premoženja. Upravičenci do dediščine naj se javijo iz seljenikemu komisariatu v Zagrebu, Palmotičeva ulica 59.

△ Duhovni koncert. Pevsko društvo »Maribor« priredi 8. maja v Mariboru duhovni koncert. Čisti dobiček prireditve je namenjen fondu za postavitve spomenika blagopokojnemu kralju.

△ Vlom sredi mesta. Za praznike so doslej, še neznani zlikovci vlomili v stanovanje profeso Helene Kovačeve v Gregorčičevi ulici in ji pobrali nekaj gotovine, prstanov, zapestnic in druge zlatnine v vrednosti 18 tisoč dinarjev. Za vlomilce poizveduje policija.

△ Velikonočno streljanje z možnarji je tudi letos zahtevalo žrtve in so v mariborsko bolnico pripeljali par mladeničev, ki jih je več ali manj oplazilo.

△ Velikonočni dar. Nj. Vel. kraljica-mati Marija je poslala siromašni rodbini Kavčičevi, ki stanuje v neki baraki v Danjkovi ulici, dva velika zaboja raznovrstnih živil in velikonočnemu darilu je priložila tudi svojo sliko s kraljevskimi princji.

△ Vlomilci na delu. Na praznike so odnesli drzni lopovi iz stanovanja soproge upok. profesorja gospe Hilde Kovačeve dragotin v vrednosti 18.000 Din, posestniku Ernestu Holzerju v Klopčih pri Slov. Bistrici pa so odnesli poleg raznega blaga tudi nekaj gotovine.

△ Nesreča pri streljanju. Pri streljanju z možnarji sta se obstrlela 33letni posestnik Jurij Lešnik s Pohorja in 20letni delavec Martin Ivenšek iz Zg. Radvanja.

Marica Kruharjeva — 60 letnica

Danes je poteklo 60 let, kar se je rodila naša popularna in odlična delavka na nacionalnem in humanitarnem polju, splošno poznana in priljubljena ga. Marica Kruharjeva, predsednica podružnice Kola jug. sester v Mostah. Naša vrla jubilarica izhaja iz dobro znane napredne družine Piškurjeve, ki je njih gostilna na Poljanah v Ljubljani uživala odličnih sloves. Kdo ni poznal stare napredne korenine Piškurjevega Franceta, očeta naše jubilarke, ki so ga v bojih za slovensko Ljubljano prištevati med najzanesljivejše narodnjake. Kot on sam, je tudi naša Marica našla v delu za nacionalno misel svoje največje zadoščenje.

Se kot mlado dekle se je poročila z enako agilnim nacionalnim delavcem, s sodnim uradnikom Antonom Kruharjem, s katerim sta v najlepši zakonski harmoniji izvršila mnogo dobrega. Zal je s prežgodnjo smrtjo njenega gosp. soproga bil zadan tej idealni ženi krut udarec. Prenesla ga je, kot je kasneje morala prenašati še mnogo bridkih ur, ki so jih ji zadale takratne nemške oblasti, katerim je bila jubilarica trn v peti. V tistih časih je bila potrebna precejšnja doza poguma postaviti se tem oblastem po robu, ne da bi s tem riskiral svojo osebno svobodo. Naša Marica se ni plašila tega. Mnogo bi lahko tega naštel, pa naj omenimo samo prvo javno veselico CMD v Vidmu pri Krškem leta 1910, katere iniciatorica in organizatorica je bila naša Marica. Prireditve je imela ogromen nacionalen uspeh. Privabila ni samo iz bližnje okolice ljudi, sodelovali so celo nacionalisti iz Zagreba. Seveda črna pika pri oblasti ni izostala. Pa kaj zato, naša jubilarica je šla vsa srečna in vesela po svoji začrtani poti dalje.

Takoj po prevaru je našla v ustanovitvi Kola Jug. sester novo, njeni duši in srcu idealno prilagojeno se polje udejstvovanja. Centrala v Ljubljani je takoj spoznala njene vrline in zmoglosti. Poslala jo je orati novo, težko ledino v Moste, kjer je na naravnost vsega občudovanja vredno način izvršila svojo nalogo. Podružnica KJS v Mostah je danes pod njenim 10letnim predstvom postala zvezda-vzornica vsem drugim podružnicam tako v mestih, kot na deželi.

Stotinam revnih mater in otrok, ki ji želijo še veliko dobrega v njenem plodnosnem živ-

ljenju, se pridružujemo tudi mi ter ji kličemo. Bog blagoslovi Tebe in Tvoje delo kot doslej, tako tudi v bodoče in Te nam ohrani do skrajnih meja človeškega življenja. Ti vzor plemenite jugoslovanske žene! Marica Komanova.

Otvoritev Obrtniškega doma na Govejku

Nad tiho dolino Ločnice, ki nam je ostala v spominu po strahotni povodnji, leži blizu vrha od Ljubljancanov pogosto obiskovanega Osovnikarja velika kmetija Gonte, ki jo je zadruga Doma jugoslovanskih obrtnikov v nenavadno kratkem času priredila v imeniten počitniški dom za obrtnike. Tu na solnčni višavi bodo obrtniki imeli najlepše razvedrilo po trudapolnih tednih in mesecih trdega dela v večkrat nezdruhljivih in zatohlih delavnicah. Šele proti koncu meseca januarja je bila ustanovljena zadruža za ureditev doma in na velikonočni ponedeljek je bil novi dom, ki je sploh prvi obrtniški dom v Sloveniji, že odprt in tudi blagoslovljen s prav lepo svečanostjo.

Iz Ljubljane in iz vse bližnje in daljnje okolice gori od Medvoda in tam od Skofje Loke, z vasi na Sorškem polju in s hribovskih selišč in kmetij vseh Polhograjskih dolomitov se je na zračnih Gontah, kakor se imenuje ta kmetija male vasice Govejek na Osovniku, zgrnila velika množica ljudi veselih obrazov in židane volje. Vse je bilo veselo, da dobi ta krasni kraj tako lep in ponosen dom, ki bo pridobil vsej okolici še mnogo novih prijateljev.

Skof g. dr. Gregorij Rožman je ob 11. čital mašo pod milim nebom, nato je pa blagoslovil vse prostrano in lepo arondirano posestvo. Po blagoslovu je bila odkrita spominska plošča z napisom, ki naj ohrani spomin na otvoritev. Pri blagoslovu je imel slavnosten govor predsednik zadruge g. Martin Muc, ki ga poznamo tudi že po njegovih izvrstnih knjigah o njegovem življenju v Sibiriji. Govornik je pozdravil in se zahvalil pred vsem škofu gospodu dr. Rožmanu, zastopniku mestne občine ljubljanske g. dr. Rupniku, medvodskemu podžupanu g. Sešku, predsedniku Društva jugoslovanskih obrtnikov g. Pičmanu in g. Dolfetu Schauerju kot zastopniku Zveze slovenskih podžupanov, kjer je včlanjena tudi zadruža, ki je našemu obrtništvu poskrbela tako lepi dom. Za predsednikom je govoril še odbornik g. Košak, nato je pa pozelel novemu domu srečo škof g. dr. Rožman.

Po govorih je zadruža povabila vse zastopnike v prijazni dom, jim razkazala popolnoma prezidano hišo in tudi okolico, končno jih je pa seveda tudi pogostila. Nad res krasno ustanovo naših obrtnikov očarani gostje so čestitali zadruzi in kmalu se je razvila prav prijetna zabava, da se je množica pričela razhajati šele proti večeru. Vreme je bilo prav lepo in tudi pot do doma je kratka in zlozna, da bo v domu vedno dosti občudujočih obiskov.

V nedeljo 28. aprila bo vsa Slovenija jasno in soglasno izpričala, da je prva in osnovna skrb našega časa:

Nova žrtev Kamniških planin

Kamnik, 22. aprila.

Na velikonočno nedeljo popoldne so se razširile po Kamniku vesti, da so planine zopet terjale svojo žrtev, zvečer smo pa zvedeli, da je rešilna ekspedicija ponesrečenca Mirka Gombača, akademika iz Ljubljane, našla in ga z velikim naporom spravila v Kamniško Bistrico in od tam z avtom v Ljubljano.

Močno poškodovani je v ponedeljek okrog 15. ure podlegel ranam v ljubljanski bolnici.

Kako se je zgodila nesreča?

Lepi velikonočni dnevi so izvabili nebroj smučarjev in turistov, ki so naskočili Kamniške planine v nadi, da se naučijo sonca in krasot narave. Že v soboto je bril hud veter, ki se je v nedeljo razvil v pravcat vihar, tako, da je vse iskalo zaščite v domih in kočah. Mnogo smučarjev je zapustilo Veliko planino in druge postojanke ter so se podali nižje v zatišje, v dom v Kamniški Bistrici ali pa tudi že v Kamnik.

Mirko Gombač je odšel v nedeljo zjutraj s svojim tovarišem iz Kamniške Bistrice čez Kokrško sedlo proti Grintovcu. Prvotno določeno smer sta pa med potom spremenila in krenila čez Mala vrata proti Skuti. Pot proti Velikim podom je bila pokrita s sveže zapadlim snegom, mestoma pa poledenela in sta si turista morala vsekavati stopinje. Na Malih vratih, kjer se pot križa z ono, ki vodi na Minarsko sedlo je Mirko Gombač okrog 11. ure dopoldne zdrsnil čez pečino in padel na niže ležeče snežišče, od tam pa drsel po poledenem žlebu in obležal v dolini Jurjevec. Njegov tovariš zaradi nevarnosti ni tvegala dostopa k Mirku, ker bi mu tudi ne mogel sam prav nič pomagati, pohitel je pa v dom v Kamniški Bistrici in povedal o nezgodi.

Rešilna ekspedicija

Brata Erjavška, Franc, ki je oskrbnik Čojzove koče in Alojzij sta se takoj opremila z vsem potrebnim in se po posvetovanju z Uršičem, lovcom kraljevih lovišč, ko so določili najbližjo pot do ponesrečenca, podala ob 15. uri naprej, da dospeta do Gombača še do noči, ker bi številnejša ekspedicija zamudila dragocen čas in bi v temi ali že pričakovanim neurju bila rešitev onemogočena.

Ponesrečenca so opazili izpred koče v Kamniški Bistrici in tako z nestrpnostjo pričakovali Erjavškov. Nekaj po peti uri so videli, da se je Gombač zvekel nekaj metrov niže, kjer je nepremično obležal. V dveh in pol urah sta Erjavška ob šestih prispela do Gombača in mu nudila prvo pomoč.

Iz Bistrice so takoj pozvali pomoč in tajnik SPD v Kamniku g. Maks Koželj je takoj ukrenil vse potrebno, da je bila druga rešilna ekspedicija v najkrajšem času na mestu.

Trgovca Miloš Kramar je s svojim avtom vzel s seboj svoja uslužbenca, dobra turista in reševalca Sojca Janeza in Ulčarja ter se jadrno odpeljal v Kamniško Bistrico, kjer je g. Koželj sestavil reševalno ekspedicijo iz bratov Balantič, Sojca in Ulčarja, pridružila sta se pa še dva turista iz Ljubljane Breskvar Jože in Punčof Maks. Vseh šest je odšlo takoj naprej, ne sluteč, da jih čaka težko, mogoče najhujše rešilno delo. Erjavška sta se v tem času nahajala ob Gombaču in ga spravljala čez prvi žleb pri Jurjevcu. Noč je nastopala, pričelo je snežiti, rušili so se plazovi in bobnelo je kamenje, ki je drvelo v dolino. V gorah in neurju utrjena Erjavška sta doživela ob nezvestnem Gombaču strašne ure. Vsi trije so bili v življenjski nevarnosti in edina nada je bila Erjavškova druga ekspedicija, ko sta jo nestrpnost pričakovala. Šestorica je v neverjetno kratkem času v silnem meteu in temi prispela do kraja, kjer sta se Erjavška s ponesrečenim borila proti neurju. Reševalci so bili do kože premočeni in zmraženi vendar so brez počitka zavili Gombača v odejo ga prevezali in s 50 m dolgo vrvjo previdno spuščali po sneženem žlebu do Kokrške doline. Na glavnem plazu pod Kalško goro je narava pobesnela. Sneg, plazovi, veter je tulil, luči so ugasnile in reševalci so izgubili vsako orientacijo. Gombač je mestoma prihajal k zavesti in tožil o silnih bolečinah. Oskrbnik Erjavšek, ki tam okrog pozna vsak kamen, pa je kljuboval naravnim elementom in poiskal poti, po kateri je ekspedicija, blodeč v temo, prispela o polnoči v Bistriški dom. Sedaj so šele ugotovili poškodbe, telefonično pozvali avtoizvoščka Kregarja v Bistrico, ki je v pol

ure pripeljal pred dom in od tod ob 1. uri zjutraj odpeljal Gombača, ki ga je spremljal tudi Erjavšek, katerega glavna zasluga je, da je bil Gombač prenešen v tako kratkem času kljub nadčloveškemu naporu v dolino.

V Kamniku so ob pol 2. uri zjutraj pričakovali avta. G. Koželj je ukrenil vse potrebno za eventualno zdravniško pomoč, ki

se pa Gombaču ni nudila, ker je bila vsaka minuta dragocena. Ko so Gombača prevzeli v bolnišnici je bilo tarno in zopet zapadel v nezavest.

Zgledalo je, da bo vsaka pomoč zaman.

Pri Gombačevih doma

V prijazni Rožni dolini v IX. ulici na št. 29 je stanoval pokojni Mirko, 21letni akademik. Naš dopisnik je danes dopoldne obiskal rodbino pokojnika. Mlajši bratec, ki je bil edini doma, je ves v žalosti pripovedoval o bratu Mirku. Pred tremi leti so se preselili iz Celja v Ljubljano. Mirko se je rodil v Trstu. Prvo leto je študiral jus. Vest o nezgodi je silno prizadela sedaj še štiričlansko rodbino, smrt pa docela strla skrbnega očeta in ostale otroke.

Težko prizadeti rodbini tudi naše globoko sožalje!

Sokolsko društvo Viš je zadela težka izguba. V nedeljo se je ponesrečil v Kamniških planinah njega zvesti član in brat Mirko Gombač. Blagi pokojnik je vstopil že v rani mladosti v sokolske vrste, kjer se je posvetil sokolski vzgoji. Bil je odličen tekmovalci in je zlasti v lahki atletiki dosegal razveseljive uspehe. Kot član prednajskega zbora je vodil telovadbo moške dece ter bo vzornega prednjaka sokolske dece težko pogrešala. Uprava Sokola je imela sinoči žalno odborovo sejo, na kateri se je s pieteto spomnil draga pokojnika starosta brat Pavle Borštnik. Pogreb nepozabnega brata bo danes ob 16. iz mrtvašnice deželne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu. Uprava vabi vse članstvo, da se v čim večjem številu v kroju, ostali v civilni obleki s sokolskim znakom udeležijo pogreba. Zbirališče ob pol 16. pred mrtvašnico. Večen spomin bratu Mirku Gombaču! Zdravo.

Zadnja pot žrtve pobreške tragedije

Maribor, 20. aprila.

V petek zvečer so končno odkopali truplo tragično preminulega delavca Avgusta

Kelnariča, ki je po groznem trpljenju izdihnil preteklo sredo v zasutem vodnjaku. Do trupla so prišli tako, da so kopali od vrha navzdol in to v obliki lijaka. Kelnarič pri nesreči ni zadobil težjih zunanji poškodb, sklepa pa se, da je smrt nastopila zaradi težjih notranjih poškodb. — Pokopali so ga na veliko soboto ob pol 12. uri na pobreškem pokopališču, ki je komaj par sto metrov od kraja nesreče. Stroške za pogreb je prevzela pobreška občina. Pogreba se je udeležila silna množica ljudi, v slovo pa mu je zaigrala delavska godba Hutterjeve tovarne.

Javnost še vedno živahno komentira primer nesreče in način reševanja. Oglašajo pa se tudi strokovnjaki s predlogi kako bi se moralo vršiti odkopavanje. Kje so bili vsi takrat, ko je Kelnarič šel živet in trpel? — Kako veliko je zanimanje širom sveta za pobreški tragični dogodek, priča dejstvo, da je zastopstvo ameriškega časopisnega trupa na Dunaju zaprosilo neko mariborsko redakcijo za točno poročilo in za fotografije reševalnih del.

Tukajšnja podružnica Narodne strokovne zveze je zaradi načina reševanja ponesrečenega delavca Kelnariča poslala oster protest ministru soc. politike dr. Marušiču, banu dr. Pucu, mariborskemu drž. tožilstvu in mestnemu socialno-političnemu uradu. Protest vsebuje zahtevo odločne preiskave in kaznovanje vseh, ki so s svojo malomarnostjo povzročili Kelnaričevo smrt.

Emigrantski dom

Na Viču, na cesti na Brdo, se odpre očem ravnica, posejana z malimi hišami, ki so skromne a prikupne vzrasle na zelenih pašnikih skoro do roba rožniškega hriba. Tu sta-

nujejo srednji in imovitejši kmetje, uradniki, ljudje, ki so svoje s težkimi žulji pridobljene — prihranke naložili v lična domovanja, katera štiti iz viška cerkvice na Rožniku.

Med temi hišicami, s pisanimi gredami in rožami na oknu, je daljša pritlična stavba, ki spominja na naše južne hiše, na take, ki se vlečejo iz Gorice tja do Vrtojbe. Pa tudi vsa zunanost se močno odraža od okoliških hiš. Ureditelj vrta in gred z nizkimi, pletenimi ogradami, vodnjak ob hiši in zahišje — vse je svojako in kot iz juga prenešeno in z okusom vsajeno v oddaljeno predmestno idilo.

Kolikor ljudi, toliko usod, toliko težkih romanov in žalostnih tragedij je združenih pod to gostoljubno streho, kjer gospodarji in ureja življenje kot skrbni oče, upravnik prenočišča, učitelj Bensa.

Prenočišče društva »Tabor« ima danes že svojo zgodovino. V letu 1932, ko je postajal dotok ubežnikov iz Primorja vedno večji in večji, je društvo »Tabor« vzelo v najem večjo sobo v Kolizejski ulici v Trnovem, kjer je uredilo zaslonno prenočišče za 11 ljudi. Pri ureditvi tega prvega prenočišča je priskočil društvu na pomoč v največji meri mestni stavbenik g. Emil Tomažič, ki je prispeval vse potrebno za ureditev sobe. Vendar se je kmalu izkazalo, da je to prenočišče premajhno, in članstvo je začelo razmišljati o lastni stavbi. Nekaj denarja je društvo že imelo, 10.000 Din je dobilo v dar o priliki proslave 60letnice primorskih veteranov g. Maše Gromove in načelnika g. Iva Sancina. To je bil temeljni kapital. Tedaj je razpisalo društvo še brezobresno posojilo v znesku 10.000 Din, ki je bilo kmalu vplačano. Koncem oktobra so zapele lopate in v najhujšem deževju so neumorni člani »Tabora« z odborom na čelu pričeli z gradnjo lastnega doma, ki je bil v pičlih dveh mesecih že pod streho in za silo tako urejen, da so v enem prostoru ljudje že lahko prenočevali. Delo ne bi šlo tako hitro od rok, če bi ne priskočili društvu na pomoč skoro vsi ljubljanski podjetniki, ki so se izkazali res mecenško. A vsi ti mecenji imajo danes gotovo svoje zadostne. V veliki dvorani, kjer je nekaj nad 50 postelj, je prenočilo nad 12.890 brezdomcev, ki bi sicer težko kje našli streho. Večina njih je prejela tudi brezplačno hrano. Samo letošnjo zimo so najbednejši prenočevalci prejeli 14.056 obedov.

Poleg velike spalnice ima dom še dva večja prostora. V enem je urejena delavnica, kjer prenočevalci mizarijo, krpajo čevlje in za silo krojačijo, v drugem je pa bolniška soba, ki je tudi vedno polna. V kletnih prostorih je velika kuhinja in shramba ter drvarnica.

V prislunem brezdežju žive in delajo zase in za društvo. Sem in tja so enemu ali drugemu posreči, da za dan ali dva najde pri kakem bližnjem kmetu začasno delo, ali pri kakem vrtnarju ali zidarju. Zvečer pa hodijo na društvene sestanke, na predavanja in k pevskim vajam; saj so ravno ti brezdomci steber pevsk. društva »Tabor«, ki si je pod spretnim vodstvom svojega pevovodje, prosvetnega referenta pri kralj. banski upravi v Ljubljani gosp. Franca Venturiniča, pridobil lep sloves in zaslužen priznanje našega tiska in naše javnosti.

Ljudje v okolici imajo naše brezdomce radi. Vsaj zatrjevali so mi tako. In zaupajo jim, ker so pridno in pošteni fantje, dobri dečki, ki niso po svoji krivdi zašli v današnji položaj. In njihovo pesem imajo radi; pesem veselo in poskočno — a žalostno obenem.

Sedaj se pripravljajo, da poročajo na Oplenac, da se poklonijo na grobu Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, da mu mesto rož na grob prinese tržaško in istrsko narodno pesem.

Pesem junaštva, tuge in trpljenja, pesem nemajnega hrepenenja in upanja.

K napadu v Slomškovi ulici

Tončka Severjeva, ki smo o njej poročali v zadnji številki, je vzlic težkim poškodbam ostala živa. V bolnici se njeno stanje kolikor tolikoboljša in se je ranjenka polagoma vsaj deloma vzdramila iz globoke nezvesti.

Policija je pridno na delu in z vso vnemo išče zločinca. Preuranjena pa bi bila trditev, da je ta ali oni, ki kakorkoli pada nanj sum, res že pravi krivec. Aretiranih je več sumljivih oseb in vmes tudi nekdo, ki za usodni čas na veliki petek ne more podati pravega alibija. Bržkone pa vzlic temu ni kriv.

Kakor v zadnjem trenutku izvemo, je upati, da bo zločinski dejanje vendar le kmalu pojasnjeno. Stanje nesrečne šivilje se je že toliko izboljšalo, da na posamezna vprašanja priključuje in odkimuje. Seveda ranjenkin položaj zahteva vso obzirnost in tudi ni mogoče vedeti, če vprašanja v tem polzavestnem stanju popolnoma razume. Značilno pa je, da je na vprašanje, če pozna krivca, baje priklimala. Ako je to storila zavestno, ni več daleč do jasnosti krvave tajne.

Ptuj

—p Na velikonočni ponedeljek zvečer so se v Tobaških pri Ptuj skregali vinjeni fantje. Pri tem je 19-letni posestniški sin Martin Roškar dobil s kozarcem sedem udarcev v prsi in je kmalu potem, ko so ga prepeljali v bolnico v Ptuj, umrl. Orožništvo izsleduje storilce.

Več kruha in več dela! To je parola g. Jevtića, zato na shod vsi, ki so vam dejanja ljubša od obljub!

Odmevi

»Neue Zürcher Zeitung« z dne 17. t. m. prinaša na uvodnem mestu daljši članek o ruskih notranjih spremembah v zadnjih letih. Članek se posebej dotika vprašanja sovjetske pravne organizacije in podaja pri tem nekaj zelo zanimivih misli. Dokler so se, pravi članek, v sovjetski Rusiji vse kršitve in vsi zločini sodili po načelu, da je pravica to, kar proletarski državi koristi, krivica pa to, kar ji škodi, se je s tem primitivnim pravnim postopanjem lahko še izhajalo. »Sedaj pa naj bi se to izpremenilo. Nova uredba postavlja med drugimi zahtevo, da se morajo ustvariti trdne pravne norme in da je juristična izobrazba, ki naj velja ne morda »sovjetskemu pravu«, marveč pravu sploh, v današnji Rusiji potrebna.« Professore prihaja spet do svoje besede. Ali gre morda samo za konjunkturno politiko, kakor v dobi Nep-a? Zdi se, da so drugi državno-politični razlogi povzročili spremembo pravnega pojmovanja, kakor to odgovarja tudi spremembi miselnosti pri ljudstvu. Ruski narod se je sicer popolnoma znašel v strukturi sovjetskega sistema, tudi izpolnjuje stroge predpise, ki jih režim postavlja za obnovo gospodarstva, toda zahteva pa za to tudi plačilo, in sicer ne samo v obliki »sudobnega« življenja, kakor je to Stalin izrecno priznal, marveč tudi v obliki pravne sigurnosti. Trpi sicer še nadalje politično nezgodnost, toda zahteva obenem vedno bolj priznanje državljanskih pravic in jasno je, da v ta okvir samovoljno revolucionarne zakonodaje ne spada več. Kake nove »sholastične« režim seveda tudi sedaj ne trpi, saj poleg evropskega univerzitetnega pravnega študija obstoja še vedno dvoletni »kurzi« nove vsestranske pravne akademije, vendar velja slej ko prej, da je zmagalo v sovjetski Rusiji spoznanje, da je dosedanja pravna praksa nevedna moderne države. Treba je šteti to spremembo h glavnim postajam evoliucijskega razvoja boljševizma. Članek se nato peča še z drugimi spremembami notranje političnega značaja, ki jih kaže sedanji razvoj Sovjetske Rusije. Članek posebno poudarja, da je popolnoma prenehalo denuncianstvo in navaja s tem v zvezi mišno dogodbico, ki jo prinašamo dobesedno: »V januarju t. l. se je vršila v Kazanu konferenca ravnateljstva tatarskega Pedagoškega inštituta, ki je tako medlo potekala, da je predsedništvo prišlo na misel, da je enega izmed sodelujočev konferenca, in sicer zastopnika dijaštva, nekega K., prepovorilo, naj bi imel »provokatorično predavanje, v katerem naj bi zagovarjal protirevolucionarna naziranja Zinovjeva, Kameneva in Trockega. Konferenca se je udeležila 800 oseb, med njimi so bili profesorji, učitelji, dijak in zastopniki mestnih strankarskih instanc; predsedništvo je pričakovalo, da bo ta poteza zbudila živahne debate, ki naj bi se seveda končale z izključitvijo mladega grešnika in poveljevanjem edino zveličavnega Stalina. Toda glej,« piše »Pravda«, »o tem ni bilo govora. Nihče izmed navzočih komunistov ni vstal proti govorniku.« Izgledalo je, da vseh 800 udeležnikov soglasu s protirevolucionarnimi izjavami govornika in niti enemu izmed njih ni prišlo na misel, da bi tovariša K. denunciral. »Denunciral?«, se je spraševalo sovjetska časopisje in na to vprašanje samo odgovorilo z opozorilom, da ni to edini slučaj zadnjega časa. Nasprotno! Zgodilo se je že kajkrat, da so celo člani okrožnega komiteja stranke, kljub naročilu, naj iztrebijo gnezda propalega Trockijevega liberalizma, prešli še sami med »opozicionalece«.

—0—

O rezultatih konference v Stresi pišejo moskovska »Izvestija«: Konferenco v Stresi, kakor tudi pozicijo Francije, je rešilo dejstvo, da se je francoska diplomacija odločila podvzeti potrebne korake na poti k zblizanju s sovjetsko Rusijo. Nemcem naklonjeni Angleži se niso pomislili protestirati proti temu koraku in so vse svoje napore obrnili v to, da ne bi bila zaprta vrata, skozi katere bi se mogla Nemčija vrniti v Društvo narodov. Nihče ni mogel biti proti tendenci, da se Nemčijo prisili, da sodeluje pri organiziranju vzdržanja mira. Slo je le za to, da bi se vedelo, ali si Nemčija zares želi mirnega sporazuma ali pa samo manevrirati. Sprememba v nemškem zadržanju je nedvomno posledica dejstva, da se začenja v Berlinu razumevati, da se Nemčija s svojo politiko sama izolira in povzroča tako zveze med državami, ki bi se sicer medsebojno ne povezale. Nemška koncesija je samo koncesija nasproti odločni volji Francije in sovjetske Rusije, da skleneta pakt o medsebojnem podpiranju. Nemčija pa med tem ne prevzema nobene resne obveze nase. Če bodo velenila, ki žele ohraniti mir, mirno in energično organizirane varnostni sistem, potem izgleda, da bo Nemčija zapopadla položaj. Pozneje je lahko v tem primeru zopet nastala možnost, da se razgovori o razorožitvenem vprašanju začne znova.

Vesna-akumulator Maribor

avto-, radio- (motorne) baterije

Domači proizvodi

Enoletna garancija

Sokolstvo

Sokolski dom v Št. Vidu nad Ljubljano

Na binkoštni ponedeljek, dne 17. maja 1889. leta, je bil v Vižmarjih najmočnejši in najznamenitejši narodni tabor. Na tem taboru je slovenski narod formuliral svoj politični program, ki je vnel v slovenskih srcih tolik ogenj navdušenja, da je bil že naslednje leto začetek južnoslovanskega programa, ki je bil začetek jugoslovanske ideje pri nas. In ta ideja se je pol stoletja nato uresničila v svobodni jugoslovanski državi — v naši kraljevini Jugoslaviji.

V spomin na to veličastno narodno in politično ljudsko manifestacijo je nameraval postaviti narodni odbor dostojen spomenik, kar je tedaj avstrijska vlada prepovedala.

Da izpolnimo davno željo naših prednikov, se je na sestanku delegatov nacionalnih društev dne 10. marca t. l. v Ljubljani soglasno izvolil podpisani akcijski odbor, ki si je v zvezi s sokolskim društvom št. Vid nad Ljubljano postavil nalogo, da zgradi v spomin na ta znamenit tabor skromen spomenik: Sokolski dom. Ta spomenik naj bi pričal poznim rodovom o dobi, ki je v njej prišel stopati Slovan na plan in ki so se v njej jele svetlikati prve zarje zlate svobode ter je pričela tudi borba za to svobodo.

Ta spomenik, ki naj bo priča o takratnem narodnem prebujenju, naj bo obenem simbol ljubezni do rodne grude, do naše države in do našega blagopokojnega Kralja Mučenika. Iz tega spomenika naj vzklije nov rod, ki mu bo vedno v srcu in mislih poslednja želja Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvajmo Jugoslavijo!

Prosimo in pozivamo vso našo javnost, da prispeva za to plemenito akcijo. Naj ne

bo nobenega društva, organizacije in korporacije, ki se ne bi odzvala temu pozivu, naj ne bo nobenega zavednega našega človeka, ki bi vsaj z dinarskim prispevkom ne omogočil uresničenja te akcije. Naj ne bo v naši banovini nobene občine, ki bi vsaj z malenkostnim zneskom ne priskočila na pomoč tej akciji!

Prispevke je pošiljati podružnici poštne hranilnice v Ljubljani na čekovni račun št. 14.083 (Sokolsko društvo št. Vid nad Ljubljano) s pristavkom: za spomenik. Ljubljana, dne 19. aprila 1935.

Akcijski odbor.

Župne lutkovne tekme. V zadnjem času se lutkarska umetnost v našem sokolstvu prav lepo razvija. Da se vzbudi zanimanje za to panogo prosvetnega dela med sokolskim članstvom in občinstvom, je priredil ŽP odbor prve župne lutkovne tekme, ki so bile od 17. februarja do 7. aprila t. l. Župni referent br. Lojze Kovač je s pomočjo bratov lutkarjev sestavil tekmovalni red in ocenjevalno komisijo. Ocenjevala je inscenacijo, izbiro igre, dikejo, tehniko lutk in igranje, režijo in kostume. Vsek dosegljivih točk je bilo 60. Pri tekmi je sodelovalo 5 lutkovnih odrov naše župe ter so bili doseženi sledeči uspehi: I. Sokol Vič 45 točk, II. Ljubljanski Sokol 44,40, III. Sokol I Tabor 41,10, 4. Sokol Zg. Šiška 38,30, 5. Sokol Cabar 34,80. Prva tekma je pokazala sleer nekaj hlb, ki pa se bodo pri prihodnji odpravile, čim bo izdelan nov tekmovalni red.

Dramski odsek Sokolske čete v Kozarjah je gostoval v nedeljo 14. t. m. s Špicarjevo veseligrjo »Svoje glavo« na odru Sokola v Borovnici. Moralni uspeh je bil zadovoljiv ter so vrli diletanti želi za svoj trud obilo priznanja. Zelim, da nas pridni sokolski igralci čim prej zopet posetijo.

Sport

Velikonočni sport

Sedmo kolo državnega prvenstva — razen zmage Jugoslavije nad BSKom — ni prineslo posebnih presenečenj. Primorje deli točko s Concordio, ravnokot tudi Hašk s Hajdukom, Zmagala sta še Bask in osiješka Slavija.

Primorje : Concordia 1 : 1 (0 : 0)

Ljubljana, 21. aprila.

Težko pričakovana tekma med zagrebško Concordio in našim Primorjem ni prinesla onega sporta, ki so ga prijatelji nogometa pričakovali. Že v Beogradu ranjenim igralcem, ki jih je moralo Primorje v tej tekmi nadomestiti, so se pridružili še novi, tako da je igralo Primorje do teko tekmo prav za prav le z 9 možmi. Da je kljub temu doseglo eno točko, je vsekakor uspeh, ki pa gre seveda tudi na račun napada Concordie, ki je bil pred nasprotnikovim golom povsem neučinkovit. Igra je bila prav ostra, mestoma celo surova. Vsekakor bi bil moral sodnik z večjo energijo preprečiti preostro igro obeh moštev.

Concordia, kot se nam je pokazala danes, je le senca nekdanje, n. pr. tiste, ki se je l. 1932 borila za državno prvenstvo. Njena igra je sicer lepa, kombinira celo preveč, toda vse to le do kazenske črte. Tu se je nehala umetnost napadalcev. — V vsem napadu ni bilo niti enega moza-strelca, ki bi bil znal izkoristiti večkrat čisto zrele situacije. Tehnično je moštvo dobro izšolano. Še najboljša formacija so halmi, posebno Jazbec v sredini je dal ofenzivno kot tudi defenzivno prav dobro igro. Zelo je ugajalo zelo agilno levo krilo. Obramba, posebno v drugem polčasu ni imela težkega dela, izgledalo pa je, da bi naglim in energičnim prodorom ne bila kos.

Primorje je moralo nastopiti brez Starca, ki ga je prav dobro nadomestil Logar in brez Bertonec, čigar mesto je mnogi slabše zasedel Hassl. Moštvo v letošnjih tekmah očitno zasleduje nesreča, kajti že po prvih minutah igre, so odnesli težko ranjenega Pepčka z igrišča. Temu se je pridružila še blesura Slamič, ki je v drugem polčasu le statiral na desnem krilu. Prav dobro se je držal Jug, ugaia predvsem njegova fair igra, ki bi si jo moral vzeti za vzgled posebno njegov kolega Hassl. Halmi so igrali predvsem defenzivno, razen Zemljaka, ki je pomagal na vseh koncih. Napad, ki je igral po Pepčkovi blesuri le s petimi napadaleci, je dal še dosti dobro igro. Ostro krit je bil ves čas Zemljič. V drugem polčasu igra napad samo z Zemljičem in statistom Slamičem. To je bilo vsekakor pogrešno, kajti vsaj Janežič bi bil moral še ostati, mogoče bi bil rezultat potem drugačen.

Gol za Primorje je dal v prvi minuti drugega polčasa Janežič, po kombinaciji z Zemljičem. Za Concordio pa je zabil v 33 minuti Jazbec, iz prostega strela.

Postava moštev:

Primorje: Logar—Hassl, Jug, — Zemljak, Slamič, Boneclj — Janežič, Kukanja, Makovec, Bertoneclj II. Zemljič.

Concordia: Puhar—Belošević, Paviša—Cimermančič, Jazbec, Belak—Pleše, Valjarevič, Martinovič, Ralič, Solerti.

Sodnik, g. Živković iz Beograda, je sodil v splošnem dobro in objektivno — le premalo energično. Gledalcev okrog 1500.

Predtekmice:

Primorje (jun.): Litija 1 : 1 (0 : 1).

Primorje (rez.): Dobrna 4 : 2 (1 : 2).

Iznenadenje v Beogradu.

Jugoslavija : B. S. K. 3 : 2.

Beograd, 21. aprila.

Pred 11.000 gledalci, se je odigrala danes napeto pričakovana ligaška tekma med obema lokalnima rivaloma BSKom in Jugoslavijo. Dočim je veljal BSK, posebno radi svoje sijajne zmage nad reprezentanco Zagreba, za sigurnega zmagovalca, je pokazala danes zopet enkrat Jugoslavija, da je tudi za prvaka še vedno vsega uvaževanja vreden protivnik. Tekma je bila kljub srditosti, s katero sta igrali obe moštvi, na visokem sportnem nivoju. Vse do zadnjega je bila polna lepih in velikokrat tudi sila napetih momentov. Prvih 20 minut I. polčasa je bila J. v precejšnji premoči in v tem času tudi doseže vse tri gole. Šele po tretjem голу J. popusti in tedaj pade tudi prvi gol za BSK.

V drugem polčasu se omeji J. v glavnem na obrambo, BSK pa srdito napada in doseže še svoj drugi in zadnji gol. Kljub vsem naporom, pa je prednost, ki si jo je priborila J. v prvem polčasu za njegovo današnjo igro prevelika in BSK mora oditi poražen z igrišča. Najboljši mož Jugoslavije in junak dneva je bil Zečević.

Goli so padali takole: v I. polčasu v 3. minuti avtogol BSKovega beka Mitroviča, v 18. minuti zabije iz 3 metrov Sekulić, a tretji in zadnji gol za J. doseže Zečević iz daljave 10 metrov. Za BSK pa sta dosegla gol šurdonja in Vujađinovič.

Hašk—Hajduk 1 : 1 (0 : 0).

Zagreb, 21. aprila.

Ta izredno ostra in ne posebno fair igra se je odigrala pred 4000 gledalci na Haškovem igrišču. Radi važnosti te borbe, je bila ta odigrana ob silni nervozni gledalcev, ki je prešla tudi na moštvi in je sploh od začetka do konca vstrajala v tipično prvenstvenem stilu. Tekmo je sodil slabo Goranić iz Beograda. Dopustil je preostro igro, katere posledica je bila v 25. minuti II. polčasa izključitev Kragića (H) in Medarića (Hašk). Interesantno je bilo tudi, da je bil že po prvih minutah tekme radi prigovarjanja izključen bek Matošić, ki mu je pa sodnik na intervencijo Haškovih igralcev njegov pogrešek odpustil. Pač zelo redek slučaj, da bi se pri prvenstveni tekmi zavezal klub za protivnega — izključenega igralca. Oba gola sta padla po krivdi golmanov čulića in Šijačica. Prvi gol je dosegel v 2. minuti II. polčasa

Hajduk. Šijačicu izpade pri lahkem strelu Kragića žoga iz rok, Rosić priteče in ustrela v prazen gol. V 22. minuti strelja Medarić, čulić slabo brani in Petrak izdnači. Sicer je dosegel Hajduk še en gol, ki ga pa sodnik radi dozdevnega ofsajta ni priznal.

Bask : Slavija 1 : 0 (0 : 0).

Sarajevo, 21. aprila.

Z mnogo sreče je težko, a vendarle, zmagal Bask. Slavija kljub veliki premoči vsled velike kmole, ki jo je spremljala skozi vso to tekmo, ne pride do uspeha. To njeno premoč predočuje tudi razmerje kornerjev, ki glasi 10 : 2 za S. Kot rečeno, S. danes ni imela sreče; radi blesure svojega golmana je morala igrati od 25. minute II. polčasa z 10 igralci. Bask ni pokazal dosti, dobri so bili edino Smiljanić, ki mu gre glavna zasluga za zmago, Rantić in Ačimović.

Edini gol dneva je zabil v 25. minuti II. polčasa Tomašević.

Slavija—Gradjanski 2 : 1 (2 : 0).

Osijek, 21. aprila.

Slavija je začela to tekmo v velikem stilu in je po kratkem času vodila z 2 : 0. Sijajno je igralo halfinija Kolar—Lehner—Milanović. Že je izgledalo, do bodo odšli »purgarji« visoko poraženi iz Osijeka. Toda Slavija, ki je diktirala v I. polčasu vprav peklenski tempo, tega ni vzdržala. Zato se je Gradjanski v II. polčasu močno uveljavil in pritisnil S. v obrambo. Kljub veliki premoči, pa G. ne more doseči več kot 1 gol, ki ga zabije Živković sicer najslabši mož G.

Za Slavijo so scortali: Sulc in Hrubeč.

Ligaška prvenstvena tabela izgleda sedaj takole:

1. Hašk	6	4	1	1	12 : 7	9 (3)
2. Hajduk	6	3	2	1	19 : 6	8 (4)
3. Bask	5	3	1	1	15 : 7	7 (3)
4. Concordia	6	2	3	1	8 : 5	7 (5)
5. Slavija (O.)	7	3	0	4	10 : 23	6 (8)
6. Jugoslavija	4	2	1	1	6 : 5	5 (3)
7. Slavija (S.)	7	2	1	4	21 : 12	5 (9)
8. Primorje	5	1	1	3	5 : 16	3 (7)
9. BSK	3	1	0	2	6 : 5	2 (4)
10. Gradjanski	3	0	0	3	2 : 9	0 (6)

Ilirija : Concordia 3 : 1 (0 : 1).

Ljubljana, 22. aprila.

Concordia igra razen Belaka, ki očitno ni hotel nastopiti proti svojim nekdanjim klubskim tovarišem, in isti postavi kot včeraj. Tekmi je prisostvovalo kakih 1000 gledalcev.

Ilirija nastopi v sledeči postavi: Herman—Svetic, Berglez—Unterreiter, Varšek, Sočan—Rihar (Jug), Lah (Slapar), Pikič, Grntal, Slapar (Doberlet).

V prvem polčasu igra Ilirija v vseh linijah razen obrambnega tria slabo, kot že dolgo ne. Concordia kombinira po mili volji, sreča le, da svoje premoči ne zna številčno izraziti. Lahko rečemo da v tem času ni spravil ves ilirski napad niti ene pametne poteze skupaj. Šele v drugem polčasu, ko sta vskočila Doberlet in Jug, je prišlo v moštvo malo več energije tako, da je Ilirija, kljub temu, da do tedaj ni bila v nobenem pogledu enakovreden protivnik dobro razpoloženi Concordiji, z naglim naskokom zabila dva gola in pozneje še enega.

Gol za Concordio je zabil v 14. minuti. I. polčasa Pavelić, za Ilirijo pa v 4. minuti II. polčasa Jug, v 14. minuti Slapar, v 20. minuti pa Doberlet.

Sodil je dobro g. Jordan.

Predtekmica: Ilirija (rez.): Reka 2 : 1.

—0—

Celjski nogomet:

Jugoslavija (Zagreb): SK Celje 3 : 2 (2 : 2).
Jugoslavija (Zagreb): Atletiki 4 : 3 (4 : 2).

Murska Sobota:

Rapid (Maribor): Mura 3 : 3.

Zagreb:

Gradjanski: F C Graz 3 : 0.

Inozemski nogomet:

Praga: DFC: Slovan (Dunaj) 4 : 2. Bohemians : Slovan (Dunaj) 3 : 2.

Dunaj: Veliki Rapidov turnir v Hütteldorfu: Austria : Slavija (Praga) 4 : 2, Rapid : Sparta (Praga) 2 : 1, Rapid : Slavija 4 : 2, Sparta : Austria 3 : 0.

Budimpešta: Ferencvaros : Zidenice 5 : 4, Hungaria : Bayern (München 4 : 1, Hungaria : Zidenice 5 : 2, Ferencvaros : Bayern 4 : 2.

Trbovlje

Kriza v SPD. Na prvi seji naše planinske podružnice je prišlo do nesoglasij, radi katerih je odstopilo več funkcionarjev. Če ne bodo prizadeti sami uredili zadeve in preklicali svoj odstop, bomo najbrže imeli izredni občni zbor. Škoda bi bilo, da bi notranje nesoglasje omajalo to našo planinsko postojanko, ki ima mnogo zaslug za razvoj turizma v naši dolini.

Letaki. Pojavili so se letaki za volilno agitacijo. Zeleti je, da ostane volilna borba v mejah dostojnosti in da ne podpihuje nasprotstev med raznimi stanov. Kandidat, ki bo izvoljen, bo poslanec vsega sreza in vseh stanov, ne pa le enega.

Hočemo novo, zdravo, res narodno politiko za vse sloje našega ljudstva!

Naš izvoz mehkega lesa v Italijo leta 1934

Analiza preteklosti — prognoza za bodoče

Početak 1934 sem objavil oceno naših lesno trgovskih prilik v l. 1933 in pokazal, da nam je neorganiziranost našega lesnega eksporta prinesla napram cenam in razmeram v l. 1933 samo na italijanskem trgu izgubo 27 milijonov lir.

Sporazum, ki smo ga sklenili na Dunaju v okviru stalnega mednarodnega komiteta za les v začetku decembra 1933 z Avstrijo in Rumunijo (Rusija je bila tedaj že omejena glede svoje uvoza v Italijo), nas je upravičil na dobre nade za leto 1934. Treba je bilo le, da se pri nas ustvari organizacija, ki bi garantirala izvedbo sklenjenega sporazuma in da se ji da od strani vlade potrebna pooblastila. Omejili bi prenapolnjenosti italijanskega trga in tako avtomatično dvignili cene, ter s tem odvrgli pretečo nevarnost, da Italija uvede izvanredno carino za les, ki jo je morala zaradi prenizkih cen uvesti, da omogoči domači produkciji delo.

Po krivdi nekaterih kratkovidnih gospodarstvenikov in nerazumevanja naše tedanje vlade ni prišlo do ustvaritve vsedravnice organizacije. Vsa opozorila so bila zaman, da nam grozi italijanska visoka carina na les, če se pravčasno organizatorično ne osposobimo za mednarodno sodelovanje in pripravo s provedbo sporazuma.

Nekateri kratkovidni gospodarstveniki — dovolj močni za negativno delo — so ovirali naše organizatorno delo z neutemeljeno trditvijo, da nam organizacija izvoza ne bi mogla prinesiti nikakih koristi, ker italijanski trg baje ne prenese povišanja cen, ker bi vsako povišanje onemogočilo konsum. Vse naše naspotne trditve niso pomagale. Sijajno je bilo to trgovsko-politično ignoranство blamirano, kajti po uvedbi presenetljivo visoke uvozne carine je moral italijanski konzum plačati les za ca. Din 150.— po kubičnem metru dražje, pa se vendar konzum ni zmanjšal, ni bil oviran v svojem razvoju navzgor in se je povečal uvoz kljub temu, da je italijanska domača produkcija mehkega lesa zaradi povišanih cen zaposlila večino svojih obratov. Zlostna razlika je bila samo ta, da povišek cene, ki ga je moral trpeti italijanski kupec v iznosu ca. 110 milijonov dinarjev ni šel v naš žep, ko bi vendar po vsej božji pravici pripadal nam, pač pa ga je spravila italijanska državna kasa.

Zaradi presenetljivo nesposobnega gospodarstvo-političnega pogleda in obzorja nekaterih veleindustrijev izven naše banovine, zaradi nepozornosti in nesposobnosti onih, ki so bili tedaj odgovorni za našo trgovsko-politično oficijelno smer in delo, smo izgubili na dlani ležeče šanse, ki nam jih je ustvarilo naše naspotno organizatorno delo, ko smo oživitvorili mednarodni forum za dogovorno ureditev lesnih tržišč.

Na italijanskem tržišču vodi Jugoslavija glavno borbo proti Avstriji, kajti Rumunija dobavlja le neznamen del, Rusija pa je bila kontingenčirana.

Bilane lanskega leta

Sodelovali so pri uvozu v Italijo: Avstrija s ca. 343.000 ton ali 48,3% leta 1934, 353.000 ton ali 50,3% leta 1933; Jugoslavija 368.000 ton ali 51,7% leta 1934; 348.000 ton ali 49,7% leta 1933. Avstrija je v borbi z Jugoslavijo in deloma z ostalimi konkurenčnimi deželami leta 1933 žrtvovala napram cenam v letu 1932 izgubo ca. 20 milijonov Lit, kajti po povprečni ceni leta 1932 — 214 Lit za tono — bi morala

za izvoženih 353.000 ton dobiti 75,5 milijona Lit, dobila je le ca. 55,6 milijona Lit. Leta 1934 je Avstrija sicer s pritiskom svoje organizacije ohranila svojo povprečno ceno leta 1933 in žrtvovala mali odstotek svojih dobav lesa v Italijo. Njena izguba leta 1934 napram cenam leta 1932 je znašala za 343.000 ton v Italijo izvoženega lesa 19,3 milijona Lit. Avstrijski Holzwirtschaftsrat pa je potem, ko je obupal nad jugoslovansko organizatorno nesposobnostjo spretno izbral zunanje-politični položaj in si izposloval carinsko preferenco v višini preko 10 milijonov Lit za svoje izvoznike in za svoje lesno gospodarstvo in tako svojo zgubo na cenah zmanjšal na ca. 9,3 milijona Lit.

Jugoslavija je svoj desorganiziran izvoz lesa tudi v letu 1934 nadaljevala tako, kakor ga je izvajala leta 1933.

Sicer je konferenca dežel, ki so interesirane na italijanskem uvozu lesa in ki smo jo sklicali v okviru CIB v Trstu, dala vsem prizadetim deželam močan impulz, tako, da se je ustavilo daljno propadanje cen v onih produkcijskih področjih in deželah, kjer odločujejo organizacije (Avstrija, Rusija), ali pa manjše število velikih firm (Rumunija, Bosna). V teh področjih so se cene v smislu tržaškega sporazuma celo dvignile, s tem pa se je onim področjem, ki imajo impozantno, toda atomizirano produkcijo v malih obratih (Slovenija, Gorski Kotar), odprlo pot, da so v konkurenčnem boju med seboj in proti drugim področjem (Avstrija, Bosna itd.) povečali svoj delež na izvozu pri enako nizkih cenah, kakor prej in še poslabšanih pogojih.

V Italijo smo izvozili mehkega lesa l. 1934 367.900 ton, l. 1933 348.000 ton, l. 1932 251.000 ton.

Leta 1933 smo napram letu 1932 brezplodno znižali cene tako, da smo od povprečne cene Lit 234.— za tono leta 1932 prišli na povprečno ceno Lit 156.— za tono in s tem izgubili ca. 27 milijonov Lit. Da se pa obrezuspeši razne Avstriji dane vozarske preference, je morala povprečna cena našega lesa iti nekaj Lit pod povprečje Avstrije, ki je leta 1934 dosegla ca. Lit 157.— za tono, tako da smo leta 1934 z maksimalno povprečno ceno Lit 153.— tona za izvoženih 367.900 ton mehkega lesa proti ceni leta 1932 izgubili nadaljnjih 29,8 milijona Lit. Pri tem pa ni vpoštevana izguba, ki smo jo utrpeli s tem, da so se zahteve kvalitete še dalje zaostriale in so tako podjetja za povprečnost svojega produkta dobila vsaj za nadaljnjih 5 do 10% manj, kakor prejšnja leta.

Kaj nam je treba storiti?

Razpršeno trgovstvo in produkcijo Slovenije in Gorskega Kotara je treba podpreti z organizatornimi ukrepi, z izdatnim informiranjem o vsakokratnem trenutnem položaju, z ustvaritvijo možnosti, da plasirajo po minimalnih cenah svoje produkte oni, ki ne morejo najti primerne plasmana in tlačijo zato cene. Glede tesnega lesa, slovenskega monopola, je treba divjo brezplodno in nesmiselno bitko, ki jo slovensko trgovstvo bije na hrbtu našega gozdarstva, zaključiti. Uvedba carine na lesovino in celulozo bo izdatno zboljšala položaj.

Prognoza za bodoče

Tekoče leto nam nudi ugodne izgleda. Dobra usoda nas je privedla z Italijo v zadovoljive odnose, in izgleda, da bo logika geografskega

trgovsko-političnega položaja prišla do besede in veljave.

Našim oficijelnim delegatom bo mogoče pričeti pogajanja pod ugodnimi pogoji. Poleg mnogo drugih stvari bo treba odstraniti nesrečne določbe sedanjega provizorija, ki omogoča v Italiji že danes izdatno trgovino z uvozniki v naše breme. Stremeti bo treba, da se ukine neopravičena in nepotrebna carina in izjednači naš položaj z onim Avstrije. Naša lesno-izvozna kontrolna organizacija bo nudila polno garancijo, da se italijanski trg z našim lesom ne natrpa preko sporazumno določenih množin. Organ, ki ga naša oficijelna delegacija potrebuje kot svetovalec in provajalca, je ustvarjen z ustanovitvijo centralnega odbora jugoslovanskega lesnega gospodarstva, kajti po odstranitvi letargičnega nepoznanja gospodarsko-političnih prilik nekaterih faktorjev, ni v Jugoslaviji več resnega odpora. Ta organ, nas tudi — ko mu bodo dala oficijelna mesta potrebna pooblastila — osposobi za mednarodno sodelovanje in

nam je v stalnem mednarodnem lesnem odboru omogočeno, da tam čuvamo svoje interese ter ustvarjamo nam odgovarjajočo trgovsko-politično situacijo. Tam moremo skupno z organizacijami in predstavniki lesnega gospodarstva prizadeležih izvoznih dežel in ob sodelovanju italijanskih interesentov premotriti možnosti za sporazumno povišanje cen lesa, ki je potrebno in izvedljivo.

Naše lesno gospodarstvo v dravski banovini je po svoji konstrukciji zdravo in odporno. Ono težko krvavi iz mnogih ran toda klonilo ne bo.

Sedanja vlada je pokazala nad vse pričakovane globoko razumevanje za gospodarske probleme našega naroda, kakor ga doslej nismo bili vajeni.

Mednarodni trgovsko-politični predpogoji za zboljšanje lesnega trga so ustvarjeni, naša vnašna politična situacija ugodna. Izgledi so dobri — na naši vladi in na naših samih leži, da jih bomo znali upoštevati in izkoristiti.

Ing. Milan Lenarčič.

Štiridesetletnica posojilnice v Trbovljah

V zadnjih desetletjih preteklega stoletja, ko je bila slovenska narodna misel na pohodu, so naši zavedni pionirji spoznali, da ne dosežejo zmage vse dolje, dokler se naš narod ne osvobodi in osamosvoji tudi na gospodarskem področju. Zato je bil vsak takratni politični voditelj in kulturni vzgojitelj obenem tudi gospodarski organizator — zadrugar.

V Trbovljah je nemštvo gradilo steber za most na Adrijo. Vse javno, kulturno in gospodarsko življenje je imelo nemško lice. Prebivalstvo je bilo v vsem odvisno od nemškega Volksrata, katerega zvesti eksponenti in pomagači so bili uradniki Trboveljske premogokopne družbe in državno uradništvo. V takih razmerah so se zbrali 14. marca 1895. na ustanovnem obnem zboru Posojilnice sledeči gospodje: župnik Peter Erjavec, posestniki Franc Kalan, Jože Goropevšek, Anton Volavšek, Franc Polak in Hrastničan Ferdo Roš, trgovec Jožef Moll in kaplana Pankracij Gregore in Anton Veternik. Za prvega predsednika Posojilnice je bil izvoljen župnik Erjavec, zapisnikar pa je bil kaplan Gregore. Iz tega dejstva razvidimo, da so v Trbovljah bili zbrani na skupnem delu za gospodarski razvoj prebivalstva vsi

Po delitvi duhov na Slovenskem se je katoliška stranka z vsó silo vrgla na zadrugniško delo, da tako zgradi trden temelj svoji politični organizaciji. Tudi naša Posojilnica, ki je bila za Trbovlje velikanske narodno-politične važnosti, je dobila z ustanovitvijo nove »katoliške« zadruga konkurenta, ki je bil v službi strankarske politike. Da je bilo to konkurenčno podjetje nepotrebno in da ni dala Posojilnice nikakega povoda za kak kulturni boj, ki bi se prenesel na gospodarstvo, kaže že dejstvo, da sta tudi po ustanovitvi nove zadruga ostala župnik Erjavec in kaplan Šibar člana posojilnične uprave. Tudi je posojilnica vsako leto iz svojega čistega dobička poklonila precejšnje vsote za cerkev. Tako je popolnoma plačala napeljavo elektrike v cerkev, prispevala za zvonove in vplačevala v fond za zidavo nove cerkve.

Križa je prinesla naši Posojilnici iste neveselosti, kot vsem drugim denarnim zavodom. Vendar je Posojilnica v temelju solidna in bo gotovo izpolnjevala še v naprej svoje naloge. Zadruga posojilnična bilanca izkazuje 268 članov, ki imajo skupno 4.214.968 Din hranilnih vlog in 3.572.344 Din posojil. Poleg levega posessiva, obstoječega iz hiš in nezazidanih parcel, ima Posojilnica rezerve okrog pol milijona dinarjev.

S Posojilnico praznuje obenem štiridesetletnico svojega zadrugnega delovanja njen sedanjí načelnik g. Goropevšek Jože. On je tudi še edini živeči ustanovitelj. Njegovo ime in štiridesetletno delo pa ni zvezano samo z imenom Posojilnice, temveč je g. Goropevšek bil tudi odločen in zavezen kulturni delavec že v tistih časih, ko tako delo ni bilo povšeči vladnim krogom in pri nas mogočini nemškutariji. Tako ga šteje med svoje ustanovitelje tudi pevsko društvo »Zvon«, Cirilmetodova podružnica, Sokol in razna druga društva.

Zvest posojilničar pa je tudi učitelj g. Tone Kuhar, ki že petintrideseto leto opravlja tajniške posle pri Posojilnici.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama

Začetek ob 20. uri

23. aprila, torek: Zaprt.

24. aprila, sredo: Bunbury. Red C.

25. aprila, četrtek: Beneški trgovec. — Red Četrtek.

Opera

Začetek ob 20. uri

23. aprila, torek: Zaprt.

24. aprila, sredo: Štirje grobani. Red Sreda.

25. aprila, četrtek: Jenufa. Red B.

Drama

V sredo 24. t. m. se igra Oskar Wildeeva trivljana komedija za resne ljudi z naslovom »Bunbury« za red C. Veselo in duhovito dejanje ironizira visoko angleško družbo in njeno mišljenje. Sodelujejo dame: Marija Vera, Nablocka, Levareva in Lojkova, ter gg.: Jan, Sanein, Lipah. Polokar in Planecky. Režiser g. prof. Šest.

Opera

Red Sreda ima v sredo 24. t. m. opero »Štirje grobani«. Ta Wolff-Ferrarijeva umetnina je svojstvena po slogu in koncepciji ter se odlikuje s svežim sočnim dejanjem. Sodelujejo dame: Ribičeva, Gočmeva, Poličeva, Zupečeva in Ramsakova, ter gg. Betetto, Primožič, Marijan Rus, Zupan, Marček in Banovec. Režiser g. Primožič, dirigent g. dr. Svava.

krogi v popolni slogi. Le tako je mogla Posojilnica v kratki dobi zarezati globoke brazde v našem gospodarskem življenju. Že po prvem letu obstoja je Posojilnica zadela nesrečo: izvršen je bil vlom in vlomilci so odnesli plen 5000 goldinarjev. Ali tudi ta nezgoda ni mogla zaustaviti plodonosnega dela. Kmalu so se naši obrtniki, ki so bili doslej zadolženi pri nemških denarnih zavodih, rešili tujega robstva in tudi svoje prihranke so zaupali domačemu denarnemu zavodu. Tako je mogla Posojilnica izvršiti veliko delo gospodarske osamosvojitve in z njeno podporo je bilo zgrajenih tudi nad slo hiš.

OTROŠKE VOZIČKE

in vse druge otroške stvari dobite najceneje pri

S. REBOLJ & DRUG,

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej)

Mag. štev. 817/35 in 5560/35.

Razpis.

Mestno poglavarstvo razpisuje dobavo hrastovih pražov za mestno klavnico v Ljubljani.

Licitacija bo v soboto,

dne 4. maja 1935 ob 11 uri v mestnem gradbenem uradu

v Ljubljani, Nabrežje XX. septembra št. 2/II.

Pripomočki se dobijo proti povrnitvi stroškov v mestnem gradbenem uradu med uradnimi urami.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani,

dne 19. aprila 1935,

Predsednik:

Dr. Ravnihar I. r.

Šivalni stroji od Din 1600 naprej. Otroški vozički od Din 200 naprej. Dvokolesa od Din 950.- naprej. »Sachs« motorji od Din 5000 naprej pri »TRIBUNA« F. BATTEL, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4. Cenici francoz.

Na majskem izletu bodo šolarji fotografirali le s KODAK BROWNIE aparatom za Din 75.—.

Vsa pojasnila:

„KODAK“ - LJUBLJANA, Šelenburgova 9

EF-KO PLETENINE EF-KO

PLETENINE

MODNE NOVOSTI V UČINKOVITIH PLETILNIH VZORCIH IN SKLADNIH BARVNIH DESENJIH

TRICOT

NAJFINEJŠE INTERLOK PERILO IZ SVILE MACCO IN VOLNENEGA PREDIVA

EN GROS PLETILNA IN TRIKOTAŽNA INDUSTRIJA

MODNA KONFEKCIJA PLETENIN IN PERILA

F. KOS, ŽIDOVSKA ULICA 5

EF-KO TRICOT EF-KO

LASTNI IZDELKI

Priporočam

poleg kave, riža ter vsega ostalega špecerijskega blaga tudi izbrane, priznane dobne likerje, vermut itd., ter razna druga žganja domačega proizvoda.

LESKOVIC-MEDEN

Jurčičev trg štev. 1

ANTON ČERNE

GRAVEUR

LJUBLJANA

Kongresni trg 10

INSERIRAJTE V

„GLASU

NARODA“

Vatikanski film

Zanimanje sedanega poveljarja katoliške cerkve za moderno tehniko je znano in kdor to pozna, se ne bo čudil, da je papež nedavno dovolil snemanje velikega filma o Vatikanu. To dovoljenje ni vzbudilo velikega zanimanja samo med katoličani, ampak po vsem kulturnem svetu. Film bo nosil naslov: »Velika tajnost Vatikana«. Vatikanski film bo nekaj čisto posebnega. Film ne bo »igra«, pa tudi ne »kulturni« film, ker bodo osebe nastopale le v vlogah, ki jih »igrajo« vsak dan v Vatikanu s svojim uradovanjem. Zato bo pa zanimanje za ta film še toliko večje.

V filmu bo svet, videl vse svečanosti svetega leta; te so snimali že preteklo leto, a papež doslej še ni dovolil, da bi te snimke združili v celoto, ki bi polnila cel večer. Sedaj pa so te prizore združili tako, da prikazujejo med posameznimi prizori slike Va-

tikana, najznamenitejše slike iz svetovno-znane sikstinske kapele, vrtove, papeževo osebno stražo, njegove komornike itd.

Tudi papež sam nastopa. To je prvič, da se je papež postavil pred kamero in dovolil, da se ga fotografira. Fotografiran je slovesen sprejem pri papežu, potem pontifikalna maša, papež v procesiji in še mnogo prizorov, ki bodo vzbujali veliko zanimanje sveta.

Tudi glasba tega filma bo nekaj posebnega. Slišali bomo petje slavnega deškega zbora, čegar petje so doslej mogli poslušati samo izbrani odličniki in ki jih nismo še nikdar slišali v radiu. Slišali bomo tudi trobentanje srebrnih trobent na trgu sv. Petra; kadar te zadone, vsa množica poklekne.

Rok, kdaj bodo ta film predvajali, še ni določen. Na vsak način pa bodo poskrbeli, da bo film nad vse vzvišen.

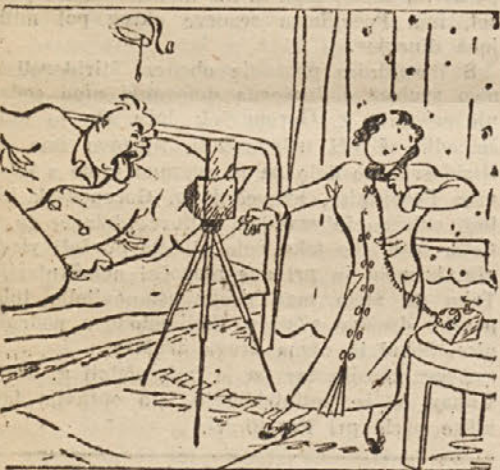
Konji še ne bodo izumrli

Ko je nastopil avtomobil kot prometno sredstvo svojo zmagovito pot skoro po vsem svetu, so rekli ljudje, da bodo konji kmalu izumrli, ker jih bo izpodrinil avtomobil. Statistika prometa v Berlinu pa kaže, da ta strah ni bil upravičen; v Berlinu je bilo namreč leta 1914. okoli 41.000 konj, danes jih je pa 43.000. Število konj torej ni padlo, ampak se je pomnožilo. Mleko n. pr. dovažajo v Berlin še vedno s konji, pivovarne pa izvažajo pivo tudi še s konji.

24.000 krošnjarijev v Madridu

Madrid, glavno mesto Španije, je klasično mesto krošnjarijev in pouličnih prodajalcev.

Po najnovejši statistiki znaša njihovo število 24.000; na enem in istem mestu pa ponuja svoje blago 9000 pouličnih prodajalcev. Madridski trgovski promet je namreč za milijonsko mesto preslabo organiziran in tako se zgodi, da je ene in iste vrste trgovin v kakšni ulici kar na kupe, potem pa daleč na okoli nič. Zato je občinski svet v Madridu nedavno sklenil, da se smejo nove trgovine le tedaj od-

... »Halo, ne g. doktor, moj mož ne more osebno k vam — takoj pa vam pošljem posnetek njegovega — jezika.«

pirati, če ni obene druge trgovine iste vrste vsaj 250 metrov daleč. Ta določba je veljala odslej samo za mesarje in peke, sedaj pa velja za vse.

Stroj za uničevanje steklenic

Od 1. januarja letošnjega leta naprej velja v Zedinjenih državah postava, ki prepoveduje metati prazne steklenice proč. Kdor se pregreši zoper to prepoved, ga zadene globa v znesku 1000 dolarjev.

Postava hoče namreč preprečiti, da bi tihotapci z alkoholnimi pijačami zakonito dovoljene normalne steklenice pobirali in jih znova polnili. Tudi ljudje, ki kupujejo stare steklenice, so podvrženi kazni. Z novim zakonom so seveda prav zadovoljni steklarji, manj pa hotelirji in gostilničarji, ki ne vedo kam s praznimi steklenicami. Vprašanje razbijanja steklenic pa je rešil neki inženjer s tem, da je iznašel pripravo, ki potolče in zdrobi po 35 steklenic na minuto. Posebni avtomobili se vozijo s strojem od hiše do hiše in stroj razbija prazne steklenice proti mali odškodnini.

Bolnišnica pod zemljo

Češka vlada je pred nekaj tedni izdala obširno uredbu o zaščiti prebivalstva v slučaju napadov iz zraka. Uredba določa med drugim, da morajo imeti vse nove stavbe, zlasti industrijske dovolj prostorna sklonišča za svoje nameščenice in stanovalce, a tudi stare hiše morajo skrbeti za primerne prostore. Praška mestna občina bo pa zgradila posebno bolnišnico pod zemljo, kjer bo prostora za nekaj stotin bolnikov.

Možnost življenja v visokih zračnih višinah. Pri poslednjih poskusih, priti na Mount Everest — ki je najvišja točka na svetu — so ugotovili, da more človek najmanj nekaj dni bivati v višinah nad 7000 metrov. V takih višinah vsebuje zrak samo 75% ogljikove kisline, v višini 8700 metrov le 65% proti normalni vsebini, ki znaša 20%. Nekateri sesalci, kakor domači zajci, podgane in miši morejo živeti tudi teden dni v zraku, ki ima samo 75% ogljikove kisline. Angleški zdravnik dr. Campbell je mnenja, da se šele v višinah nad 7500 metrov pojavljajo škodljivi učinki za človeka.

Predsednik pod copato

Predsednik Zedinjenih držav Abraham Lincoln, ki je bil predsednik severnih držav za časa državljanske vojne med severom in jugom, je moral mnogo prestati pod »komando« svoje žene, zlasti če je bila bolj slabe volje.

Nekega dne je prišel šele po 11. uri zvečer domov. Naslednjega jutra ga je žena vsa razjarjena najprej pošteno ozmerjala, potem pa mu je zagrozila: »Jaz in otroci pojdemo danes zvečer točno ob desetih spat. Če te do takrat ne bo domov, ti ne bom odprla.«

Lincoln je prišel res zopet ob enajstih domov. Trkal je in trkal, pa vse zastonj. Šele čez dolgo časa je nekdo odprl okno v prvem nadstropju.

In Lincolnova žena se je oglasila: »Ti veš, kaj sem zjutraj rekla. Jaz sem tiste tvoje politike sita — to mora biti drugače!«

Lincoln pa je odgovoril: »Ne zameri vendar, draga žena! Danes sem namreč prejel brzojavko, da sem izvoljen za predsednika!«

»Veš kaj, Abraham«, je odvrnila žena, »to gre že predaleč! Torej še ni dovolj, da prihajaš pozno domov, ampak kakor vidim, tudi pijan, da ne veš, kaj govoriš! Kar pojdi spat tja, kjer si se napil!«

In žena je zaprla okno. Naslednje jutro je pa zvedela, da mož ni bil pijan, ker je bil res izvoljen za predsednika.

Tako se prevelika sitnost vedno osramoti.

Zanimivi spomini bančnega guvernerja

Bivši guverner »Avstro-ogrsko« banke, ki je preteklo nedeljo umrl v Budimpešti, je napisal tik pred svojo smrtjo velezanimivo delo »Denarstvo v vojni« (»Das Geldwesen im Kriege«), ki je izšla v tisku na račun Carnegiejeve mirovne ustanove. V tej knjigi opisuje Popović svoja izkustva kot guverner banke za časa svetovne vojne. Med drugim pripoveduje, kako je že prvi dan mobilizacije nanj pritiskal finančni minister, ki je zahteval, naj banka takoj začne tiskati nove bankovce, sicer ne bo mogel kriti stroškov za oboroževanje. To je bilo silno težavno delo, ker ni bilo dovolj plošč pripravljanih za tiskanje denarja. Kmalu pa so morali Dunajčani, ki so stanovali v bližini bančnega poslojca, poslušati cele noči, kako so brneli in ropotali stroji v bančni tiskarni noč in dan...

Nato pa opisuje Popović prav jasno in pregledno, kakšno nepopravljivo škodo je napravila vojna v denarstvu avstro-ogrsko monar-

Novi ženski rekord v letanju

Medicinka Liza Zangemeister je dosegla v brzmotornem letanju nov ženski rekord. V zraku je ostala nepretrgoma 12 ur in 57 minut in tako potokla dosednji rekord gđc. Mandejeve, ki je znašal 11 ur in 28 minut.

hije, šo predno je bila vojna izgubljena. Ta knjiga je jako učinkovito svarilo pred novo vojno.

Neznan narod

Na polotoku Malaki v Aziji živi še danes rod, o katerem ne vemo še skoro nič. Ti ljudje, Sakajci, žive daleč proč od ostalega prebivalstva v pragozdovih. Žive pa še danes tako, kakor so živeli njihovi predniki pred tisočletji. Zanimivo je, da se prav radi naseljujejo ob rekah, dasiravno nikdar ne gredo na vodo, ker ne poznajo niti najbolj primitivnih čolnov.

Denarja ne poznajo, pač pa zamenjajo svoje blago jako radi za steklene bisere.

Prav pridno love nosoroge. Love jih v jame. Za kože nosorogov plačajo Kitajci po 100 dolarjev, a ne v denarju, ampak v brušenem steklu.

O njihovem jeziku, o veri, o šegah in navadah pa ne ve svet še čisto nič.

Vojaški pouk v sovjetski Rusiji

Na ruskih poklicnih šolah so uvedli vojaški pouk kot glavni predmet, ki je obvezen tudi za deklice

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Bernard Astenburg čuva izza vojne neko skrivnost, ki mu je neprijetna. Major Letz, njegov bivši polkovni poveljnik pa skuša iz te okoliščnosti skovati kar največ mogoče zase in v namigavanju preti, da bo Astenburga razkrinkal.

»Astenburg,« je rekel napeto, »upam, da ste zrel človek in da torej veste, kaj vaše besede pomenijo.«

Astenburg je prikimal: »Razumem vas. Sklenili ste, da me boste prisilili. Toda jaz sem res došel do meje možnosti tega, kar morem za vas storiti. Vsaj na tem polju.«

»Ali je morda še kako drugo polje?« je vprašal zbadljivo Letz.

»Gospod major,« je trudno odgovoril Bernard, »nikoli ne pozabim na vojaško bratstvo. Prelivali smo kri za skupno stvar. Tega vendar ne morem izpustiti iz misli. Morda bi vam mogel kako drugače pomagati?«

Letz je zmignil z rameni: »Moj nazor o pisarstvu ste že slišali.«

»Še neka druga rešitev je mogoča,« je govoril dalje Bernard. »Ozrem se po kakem delu, ki bi vam bilo bolj po volji. Upam, da vas ne užalim, če vam dotlej ponudim denarno pomoč.«

»Mislite, da postanem vaš klient?« ga je nahrutil Letz. »To ste torej mislili? Razumete, da ste me užalili?«

»Zal mi je, če vidite to v taki luči,« je odgovoril Bernard. »Toda zares mislim, da je to edino, kar morem za vas storiti.«

Major je vstal. »Potem morate dovoliti,« je rekel ježno, »da uporabim poslednje sredstvo, ki mi je ostalo, da spravim vašo iznajdljivost v tok. Astenburg, ne pozabite, da ste me k temu sami prisilili. Dajem vam teden dni odloga. Danes teden vas pridem vprašati, ali ste že našli pot, po kateri bi došel do sprejetja v to njihovo armado. Če mi ne boste dali pozitivnega odgovora, da se mi prizna mesto v družbi, do katerega imam pravico, potem se tudi vi ne smete veseliti svojega.« Stopil je tik predenj. »Sedaj dobro pazite, mladenič,« mu je sikal na uho. »Če mi čez teden dni odgovorite z »ne«, pojdem in povem, da se vam brez kazni odpušča stokrat hujše dejanje, kot je to, zaradi katerega me tako kruto preganjajo.«

Nataknil si je rokavico in ponosno odšel, preden je mogel Bernard izpregovoriti edino besedo.

4

Danijel se je takoj vrnil. Morda je čakal zunaj na konec razgovora. Bil je tako razburjen, da se ni mogel ovladati, in dasi je bil zmerom zelo vljuden, se je predznil biti vsiljiv. »Ali smem vprašati, kaj vam je hotel major Letz?« Astenburg, ki je že gledal v akte in se skušal zbrati, je dvignil glavo in ga osuplo pogledal.

»Vi ga poznate?«

Danijel je prikimal: »Služil sem nekaj časa pod njegovim poveljstvom.«

»Jaz tudi,« je rekel Astenburg. »Major Letz je bil moj polkovni poveljnik v bojih pod užoško sotesko.«

Teh nekoliko besed je neverjetno učinkovalo na

Danijela. Nekaj časa sploh ni mogel izpregovoriti. Potem je naglo vprašal: »Kaj pravite? Vi ste se bojevali v užoški soteski? Kateri je bil vaš polk?« Njegove besede so zvenele oblastno.

»Dvaindevetdeseti,« je rekel Astenburg. »Iz kakšnega razloga vas to zanima?«

Danijel, ki se je bil že nekoliko pomiril, ni odgovoril na to vprašanje. Še zmerom z bledico na obrazu, ki se je pojavila pri Bernardovih besedah, je medlo odgovoril: »Imate prav, dvaindevetdeseti, ti so bili tudi tam.«

»Pa odkod to veste?« je vprašal Astenburg nemirno. »Očividno se je tam bojeval tudi vaš polk?«

Danijel je pritrdil: »Bil sem v oddelku, ki se je bojeval za vas, po imenu Volosjanka.«

Sedaj je bil Astenburg na vrsti, da bi se smrtno prestrašil. Rad bi bil zakričal, a se je premagal. Kaj se je godilo tistega dne? Volosjanka, to je bila tista revna karpatoruska vas, kjer se je to zgodilo. Danes so vstajala okrog njega sama strašila. Ko je pomislil, da je bil Danijel morda samo nekoliko korakov od tistih krajev, kjer se je to prigodilo! ... Morda se je to razkričalo in on je slišal o tem pripovedovati! Seveda, imena tistega kadeta najbrže ni izvedel. Slabo mu je postajalo pri tej misli. Toda seveda, če bi poznal njegovo ime, bi se gotovo ne bil z njim sprjel.

»Volosjanka,« je rekel. »To ime mi ni znano. Bojevali smo se severozapadno od mesta Užoka. Ali pa je to morda samo vas? Bilo je na nekem grebenu Gozdnih Karpatov. To je vse, kar vem. Karpati tvorijo tam terase, morda se spominjate?«

Danijel je molče prikimal in zrl na Astenburga z ognjevitim pogledom, pod katerega žarom mu je postajalo slabo.